

MODULUL 1
GLOSAR
TERMENI și DEFINIȚII în domeniul SSM

Notă: termenii și definițiile au fost preluati din legislație, sunt în completarea informațiilor din prezentări și fac parte integrantă din bibliografie.

A
<p>1. angajator - persoana fizica sau juridică ce se află în raporturi de muncă ori de serviciu cu lucrătorul respectiv și care are responsabilitatea întreprinderii și/sau unității;</p> <p>2. antreprenor (constructor, contractant, ofertant) - orice persoana fizica sau juridica competenta care executa lucrări de construcții-montaj, in baza unui proiect, la comanda beneficiarului;</p> <p>3. alți participanți la procesul de muncă - persoane aflate în întreprindere și/sau unitate, cu permisiunea angajatorului, în perioada de verificare prealabilă a aptitudinilor profesionale în vederea angajării, persoane care prestează activități în folosul comunității sau activități în regim de voluntariat, precum și şomeri pe durata participării la o formă de pregătire profesională și persoane care nu au contract individual de muncă încheiat în forma scrisă și pentru care se poate face dovada prevederilor contractuale și a prestațiilor efectuate prin orice alt mijloc de probă;</p> <p>4. autorizare a funcționării din punct de vedere al securității și sănătății în muncă - asumarea de către angajator a responsabilității privind legalitatea desfășurării activității din punct de vedere al securității și sănătății în muncă;</p> <p>5. aptitudinea în muncă reprezintă capacitatea lucrătorului din punct de vedere medical de a desfășura activitatea la locul de muncă în profesia/funcția pentru care se solicită examenul medical.</p> <p>6. accident de muncă - vătămarea violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care are loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces;</p> <p>7. accident ușor - eveniment care are drept consecință leziuni superficiale care necesită numai acordarea primelor îngrijiri medicale și a antrenat incapacitate de muncă cu o durată mai mică de 3 zile;</p>

- 8. accident care produce incapacitate temporară de muncă (ITM)** - accident care produce incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice consecutive, confirmată prin certificat medical sau, după caz, prin alte documente medicale, potrivit prevederilor legale;
- 9. accident care produce invaliditate (INV)** - accident care produce invaliditate confirmată prin decizie de încadrare într-un grad de invaliditate, emisă de organele medicale în drept;
- 10. accident mortal (D)** - accident în urma căruia se produce decesul accidentatului, confirmat imediat sau după un interval de timp, în baza unui act medico-legal;
- 11. accident colectiv** - accidentul în care au fost accidentate cel puțin 3 persoane, în același timp și din aceleași cauze, în cadrul aceluiași eveniment;
- 12. accident de muncă de circulație** - accident survenit în timpul circulației pe drumurile publice sau generat de traficul rutier, dacă persoana vătămată se află în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu;
- 13. accident de muncă de traseu:**
- accident survenit în timpul și pe traseul normal al deplasării de la locul de muncă la domiciliu și invers și care a antrenat vătămarea sau decesul;
 - accident survenit pe perioada pauzei reglementare de masă în locuri organizate de angajator, pe traseul normal al deplasării de la locul de muncă la locul unde ia masa și invers, și care a antrenat vătămarea sau decesul;
 - accident care a antrenat vătămarea sau decesul, petrecut pe traseul normal al deplasării de la locul de muncă la locul unde își încasează salariul și invers, dacă acesta este organizat de angajator în afara unității;
- 14. accident în afara muncii** - accident care nu îndeplinește următoarele condiții: vătămare violentă a organismului, precum și o intoxicație acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces;
- 15. agent chimic** - orice element sau compus chimic, singur ori în amestec, în stare naturală sau fabricat, utilizat ori eliberat, inclusiv sub formă de deșeuri, prin orice activitate profesională, fie că este produs intenționat sau nu, fie că este introdus pe piață ori nu;
- 16. agenți biologici** - microorganisme, inclusiv microorganismele modificate genetic, culturile celulare și endoparazitii umani, care sunt susceptibile să provoace infectie, alergie sau intoxicație;

17. abaterea disciplinară este o faptă în legătură cu munca și care constă într-o acțiune sau inacțiune săvârșită cu vinovație de către salariat, prin care acesta a încălcat normele legale, regulamentul intern, contractul individual de muncă sau contractul colectiv de muncă aplicabil, ordinele și dispozițiile legale ale conducerilor ierarhici.

B

18. boala profesională - afecțiunea care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau profesiei, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă;

19. boala legată de profesiune - boală cu determinare multifactorială, la care unii factori determinanți sunt de natură profesională;

C

20. comitet de securitate și sănătate în muncă - organul paritar constituit la nivelul angajatorului, în vederea participării și consultării periodice în domeniul securității și sănătății în muncă;

21. comunicare - procedura prin care angajatorul comunică producerea unui eveniment, de îndată, autorităților;

22. cercetare a bolilor profesionale - procedură efectuată în mod sistematic, cu scopul de a stabili caracterul de profesionalitate a bolii semnalate;

23. coordonator în materie de securitate și sănătate pe durata elaborării proiectului lucrării - orice persoana fizică sau juridică competentă, desemnată de către beneficiar și/sau de către managerul de proiect pe durata elaborării proiectului;

24. coordonator în materie de securitate și sănătate pe durata realizării lucrării - orice persoana fizică sau juridică desemnată de către beneficiarul lucrării și/sau de către managerul de proiect pe durata realizării lucrării;

25. culoare de securitate - culoarea căreia îi este atribuită o semnificație specifică;

26. codul muncii reglementează domeniul raporturilor de munca, modul în care se efectuează controlul aplicării reglementarilor din domeniul raporturilor de munca, precum și jurisdictia muncii.

27. contractul individual de muncă (CIM) - este contractul în temeiul căruia o persoană fizică, denumită salariat se obligă să presteze muncă pentru și sub autoritatea unui angajator, persoană fizică sau juridică, în schimbul unei remunerații denumită salariu.

28. consiliului național pentru combaterea discriminării - este autoritatea de stat în domeniul discriminării, autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub control

parlamentar, și totodată garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte;

- 29. comunicare verbală** - mesajul verbal comunicat prin voce umană sau artificială și care are o anumită predeterminare asupra unei situații care trebuie comunicată;
- 30. contractul de stagiu** - un contract încheiat între angajator și stagiar, anexă la contractul individual de muncă;
- 31. concedierea** reprezintă înacetarea contractului individual de muncă din inițiativa angajatorului.
- 32. contractul colectiv de muncă** este convenția încheiată în formă scrisă între angajator sau organizația patronală, de o parte, și salariați, reprezentați prin sindicate ori în alt mod prevăzut de lege, de cealaltă parte, prin care se stabilesc clauze privind condițiile de muncă, salarizarea, precum și alte drepturi și obligații ce decurg din raporturile de muncă.
- 33. conflicte de muncă** - conflictele dintre salariați și angajatori privind interesele cu caracter economic, profesional sau social ori drepturile rezultate din desfășurarea raporturilor de muncă.

D

- 34. discriminarea** - orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vîrstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice;
- 35. detașarea** este actul prin care se dispune schimbarea temporară a locului de muncă, din dispoziția angajatorului, la un alt angajator, în scopul executării unor lucrari în interesul acestuia;
- 36. demisia** este actul unilateral de voință a salariatului care, printr-o notificare scrisă, comunică angajatorului înacetarea contractului individual de muncă, după împlinirea unui termen de preaviz;

E

- 37. eveniment** - accidentul care a antrenat decesul sau vătămări ale organismului, produs în timpul procesului de muncă ori în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, situația de

persoană dată dispărută sau accidental de traseu ori de circulație, în condițiile în care au fost implicate persoane angajate, incidentul periculos, precum și cazul suscepțibil de boală profesională sau legată de profesiune;

- 38. echipament de muncă** - orice mașină, aparat, unealtă sau instalație folosită în muncă;
- 39. echipament individual de protecție** - orice echipament destinat a fi purtat sau mânuit de un lucrător pentru a-l proteja împotriva unuia ori mai multor riscuri care ar putea să îi pună în pericol securitatea și sănătatea la locul de muncă, precum și orice supliment sau accesoriu proiectat pentru a îndeplini acest obiectiv;
- 40. evidența evenimentelor** - mijloacele și modalitățile de păstrare a informațiilor referitoare la evenimentele produse;
- 41. echipament cu ecran de vizualizare** - ecran de vizualizare grafic sau alfanumeric, indiferent de procedeul de afișare folosit;
- 42. examenul medical al lucrătorilor la angajarea în muncă** – controlul medical care stabilește aptitudinea/aptitudinea condiționată/inaptitudinea permanentă sau temporară în muncă pentru profesia/funcția și locul de muncă în care angajatorul îi va desemna să lucreze;
- 43. etichetă** - orice document, certificat sau atestare care confirmă că lucrări, produse, servicii, procese sau proceduri îndeplinesc anumite cerințe;

F

- 44. fracție respirabilă** - fracțiunea masică a particulelor inhalate care pătrunde până la căile neciliate - alveole, particule cu diametrul aerodinamic mai mic de 15 micrometri;
- 45. fișă de solicitare a examenului medical la angajare** – document care cuprinde
- 46. fișă de aptitudini** – document emis de medicul de medicina muncii, în baza fișei de solicitare a examenului medical la angajare, fișei de identificare a factorilor de risc profesional, dosarului medical și a examenelor medicale efectuate, prin care persoana examinată este declarată apt, apt condiționat, inapt temporar sau inapt pentru un loc de muncă;

G

- 47. gest-semnal** - mișcarea și/sau poziția brațelor și/sau a mâinilor într-o formă codificată, având ca scop ghidarea persoanelor care efectuează manevre ce constituie un risc sau un pericol pentru lucrători.
- 48. greva** - reprezentă încetarea voluntară și colectivă a lucrului de către salariați.

H

- 49. hărțuire** - situația în care se manifestă un comportament nedorit, legat de sexul

persoanei, având ca obiect sau ca efect lezarea demnității persoanei în cauză și crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor;

I

- 50. incident periculos** - evenimentul identificabil, cum ar fi explozia, incendiul, avaria, accidentul tehnic, emisiile majore de noxe, rezultat din disfuncționalitatea unei activități sau a unui echipament de muncă sau/și din comportamentul neadecvat al factorului uman care nu a afectat lucrătorii, dar ar fi fost posibil să aibă asemenea urmări și/sau a cauzat ori ar fi fost posibil să producă pagube materiale;
- 51. invaliditate** - pierdere parțială sau totală a capacitatei de muncă, confirmată prin decizie de încadrare într-un grad de invaliditate, emisă de organele medicale în drept;
- 52. invaliditate evidentă** - pierdere a capacitatei de muncă datorată unor vătămări evidente, cum ar fi un braț smuls din umăr, produse în urma unui eveniment, până la emiterea deciziei de încadrare într-un grad de invaliditate de către organele medicale în drept;
- 53. intoxicație acută profesională** - stare patologică apărută brusc, ca urmare a expunerii organismului la noxe existente la locul de muncă;
- 54. incapacitate temporară de muncă** - pierderea capacitatei de muncă, ca urmare a tulburării unei stări funcționale, pentru o perioadă de timp, după care accidentatul își recapătă capacitatea funcțională normală;

Î

- 55. îndatoriri de serviciu** - sarcini profesionale stabilite în: contractul individual de muncă, regulamentul intern sau regulamentul de organizare și funcționare, fișa postului, deciziile scrise, dispozițiile scrise ori verbale ale conducerii direct sau ale șefilor ierarhici ai acestuia;
- 56. întreținere** - totalitatea operațiunilor prin care se asigură menținerea instalației/echipamentului în parametrii de funcționare în condiții de siguranță;

L

- 57. lucrător** - persoana angajată de către un angajator, potrivit legii, inclusiv studenții, elevii în perioada efectuării stagiului de practică, precum și ucenicii și alții participanți la procesul de muncă, cu excepția persoanelor care prestează activități casnice;
- 58. loc de muncă** - locul destinat să cuprindă posturi de lucru, situat în clădirile întreprinderii și/sau unității, inclusiv orice alt loc din aria întreprinderii și/sau unității la care lucrătorul are acces în cadrul desfășurării activității;
- 59. lucrător independent** - orice persoana fizică autorizată care realizează o activitate

profesională în mod independent și își asumă contractual față de beneficiar, antreprenor sau subantreprenor sarcina de a realiza pe sănzier lucrări pentru care este autorizat;

- 60. lucrător care lucrează în condiții de izolare** – un lucrător care nu are contact vizual și comunicare verbală directă cu alți lucrători, în cele mai multe cazuri pentru o perioadă de timp mai mare de o oră, și când nu este posibil să i se acorde ajutor imediat în caz de accident sau când se află într-o situație critică;
- 61. lucrător expus** - orice lucrător aflat integral sau parțial într-o zona periculoasă;

M

- 62. manipularea manuală a maselor** se înțelege orice tip de transport sau susținere a unei mase de către unul ori mai mulți lucrători, inclusiv ridicarea, așezarea, împingerea, tragerea, purtarea sau deplasarea unei mase, care, datorită caracteristicilor acesteia sau condițiilor ergonomicice necorespunzătoare, prezintă riscuri pentru lucrători, în special de afecțiuni dorsolombare.
- 63. mașină** - un ansamblu de părți sau componente legate între ele, dintre care cel puțin una este în mișcare, care sunt reunite de o manieră solidară în vederea unui anumit scop, în special montat ori destinat montării cu un sistem de acționare, altul decât forța umană sau animală, aplicată direct;
- 64. munca nedeclarată reprezintă:**
- a) primirea la muncă a unei persoane fără încheierea contractului individual de muncă în formă scrisă, cel târziu în ziua anterioară începerii activității;
 - b) primirea la muncă a unei persoane fără transmiterea elementelor contractului individual de muncă în registrul general de evidență a salariaților cel târziu în ziua anterioară începerii activității;
 - c) primirea la muncă a unui salariat în perioada în care acesta are contractul individual de muncă suspendat;
 - d) primirea la muncă a unui salariat cu depășirea duratei timpului de muncă stabilită în cadrul contractelor individuale de muncă cu timp parțial;
- 65. munca subdeclarată** - reprezintă acordarea unui salariu net mai mare decat cel constituit și evidențiat în statele de plată a salariilor și în declarația lunară privind obligațiile de plată a contribuților sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate, transmisă autorităților fiscale
- 66. munca forțată** - desemnează orice muncă sau serviciu impus unei persoane sub amenințare ori pentru care persoana nu și-a exprimat consimțământul în mod liber

- 67. mentor** - persoana desemnată de angajator care coordonează stagiarul pe durata stagiu și care participă la activitatea de evaluare;
- 68. munca suplimentară** - munca prestată în afara duratei normale a timpului de muncă săptămânal;
- 69. munca de noapte** - munca prestată între orele 22.00 - 06.00;

N

- 70. noxă profesională** - orice factor care face parte din procesul de producție, de muncă sau din mediul exterior muncii și care poate avea o acțiune nocivă asupra sănătății lucrătorilor sau poate să le reducă capacitatea de muncă;

O

- 71. operator** - lucrătorul/lucrătorii însărcinat/însărcinați cu utilizarea echipamentului de muncă;
- 72. operator RSVTI** - operator autorizat, responsabil cu supravegherea și verificarea tehnică în utilizare a instalațiilor/echipamentelor din domeniul ISCIR;

P

- 73. prevenire** - ansamblul de dispoziții sau măsuri luate ori prevăzute în toate etapele procesului de muncă, în scopul evitării sau diminuării riscurilor profesionale;
- 74. pericol grav și imminent de accidentare** - situația concretă, reală și actuală căreia îi lipsește doar prilejul declanșator pentru a produce un accident în orice moment;
- 75. perioada de stagiu** - perioada de timp cuprinsă între data angajării și data finalizării stagiu și care se încheie cu eliberarea unui certificat/unei adeverințe semnat/semnate de angajator;
- 76. proiectantul lucrării** - orice persoana fizică sau juridică competentă care, la comanda beneficiarului, elaborează documentația de proiectare;
- 77. planul de securitate și sănătate** este un document scris care cuprinde ansamblul de măsuri ce trebuie luate în vederea prevenirii riscurilor care pot apărea în timpul desfășurării activitatilor pe sănieri.
- 78. panou** - semnalul care, prin combinarea unei forme geometrice, a unor culori și a unui simbol sau a unei pictograme, furnizează o indicație specifică, a cărui vizibilitate este asigurată prin iluminare de intensitate suficientă;
- 79. panou suplimentar** - panoul utilizat împreună cu un alt panou, care furnizează informații suplimentare;
- 80. pericol:** - proprietatea sau capacitatea intrinsecă prin care un element (de exemplu:

materii, materiale, metode și practici de muncă, tehnologii etc.) este susceptibil să conduce la materializarea unui eveniment nedorit.

- 81. producător** - persoana fizică sau juridică, responsabilă pentru proiectarea și/sau realizarea unei/unui instalații/echipament în scopul introducerii pe piață și/sau al punerii în funcțiune, în numele său, precum și orice persoană fizică sau juridică, care construiește, montează, instalează, ambalează sau etichetează o instalație/un echipament în vederea introducerii pe piață și/sau punerii în funcțiune sub nume propriu;
- 82. punere în funcțiune** - acțiunea care are loc în momentul primei utilizări a unei/unui instalații/echipament;

R

- 83. reprezentant al lucrătorilor cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății lucrătorilor** - persoană aleasă, selectată sau desemnată de lucrători, în conformitate cu prevederile legale, să îi reprezinte pe aceștia în ceea ce privește problemele referitoare la protecția securității și sănătății lucrătorilor în muncă;
- 84. radiații optice** - orice radiații electomagneticice cu lungimea de undă cuprinsă între 100 nm și 1 mm;
- 85. radiații ultraviolete** - radiații optice cu lungimea de undă cuprinsă între 100 nm și 400 nm;
- 86. radiații din spectrul vizibil și infraroșu apropiat** - radiații optice cu lungimea de undă cuprinsă între 400 nm și 1.400 nm;
- 87. radiații vizibile** - radiațiile optice cu lungimea de undă cuprinsă între 380 nm și 780 nm;
- 88. risc** - probabilitatea ca evenimentul nedorit să se realizeze cu o anumită gravitate, în condiții de utilizare și/sau expunere date;
- 89. reparare** - ansamblul de lucrări și operațiuni ce se execută prin înlăturarea neconformităților/ defecțiunilor constatare la o instalație/un echipament, în scopul aducerii acesteia/acestuia la parametrii inițiali sau la alți parametri care asigură funcționarea în condiții de siguranță a acesteia, conform prescripțiilor tehnice;
- 90. revizie** - activitatea, de regulă planificată, ce constă în ansamblul operațiunilor ce se execută asupra unei/unui instalații/echipament în scopul reglării sau înlocuirii pieselor și aparatelor înglobate de aceasta/acesta, conform prescripțiilor tehnice;

S

- 91.** **stagiar** - debutantul în profesie, angajat cu contract individual de muncă, cu excepția celor care dovedesc că au desfășurat, potrivit legii, activitate profesională în același domeniu, anterior absolvirii ;
- 92.** **stagiu de practică** - instruirea cu caracter aplicativ, specifică meseriei sau specialității în care se pregătesc elevii, studenții, ucenicii, precum și şomerii în perioada de reconversie profesională;
- 93.** **securitate și sănătate în muncă** - ansamblul de activități instituționalizate având ca scop asigurarea celor mai bune condiții în desfășurarea procesului de muncă, apărarea vieții, integrității fizice și psihice, sănătății lucrătorilor și a altor persoane participante la procesul de muncă;
- 94.** **semnalarea bolilor profesionale** - procedură prin care se indică pentru prima oară faptul că o boală ar putea fi profesională;
- 95.** **subantreprenor (subcontractant)** - orice persoana fizica sau juridica care isi asuma contractual fata de antreprenor sarcina de a executa lucrări de construcții-montaj de specialitate, prevăzute in proiectul lucrării;
- 96.** **semnalizare de securitate și/sau de sănătate** - semnalizarea care se referă la un obiect, o activitate sau o situație determinată și furnizează informații ori cerințe referitoare la securitatea și/sau sănătatea la locul de munca, printr-un panou, o culoare, un semnal luminos ori acustic, o comunicare verbală sau un gest-semnal, după caz;
- 97.** **semnal de interzicere** - semnalul prin care se interzice un comportament care ar putea atrage sau cauza un pericol;
- 98.** **semnal de avertizare** - semnalul prin care se avertizeaza asupra unui risc sau unui pericol;
- 99.** **semnal de obligativitate** - semnalul prin care se indica adoptarea unui comportament specific;
- 100.** **semnal de salvare sau de prim ajutor** - semnalul prin care se dau indicații privind ieșirile de urgență ori mijloacele de prim ajutor sau de salvare;
- 101.** **simbol sau pictogramă** - imaginea care descrie o situație sau indica un comportament specific și care este utilizata pe un panou ori pe o suprafață luminoasa;
- 102.** **semnal luminos** - semnalul emis de un dispozitiv realizat din materiale transparente sau translucide, iluminate din interior ori din spate, astfel încât sa se creeze o suprafață luminoasa;
- 103.** **semnal acustic** - semnalul sonor codificat, emis și difuzat de un dispozitiv realizat în acest scop, fără folosirea vocii umane sau artificiale;
- 104.** **supravegherea sănătății lucrătorilor** reprezintă totalitatea serviciilor medicale care

asigură prevenirea, depistarea, dispensarizarea bolilor profesionale și a bolilor legate de profesie, precum și menținerea sănătății și a capacitații de muncă a lucrătorilor;

- 105. supravegherea și verificarea tehnică a instalațiilor** - totalitatea activităților desfășurate în scopul funcționării în condiții de siguranță a instalațiilor/echipamentelor din domeniul ISCIR;
- 106. subantreprenor (subcontractant)** - orice persoană fizica sau juridica care își asuma contractual față de antreprenor sarcina de a executa lucrari de constructii-montaj de specialitate, prevăzute în proiectul lucrării;
- 107. suspendarea contractului individual de munca** are ca efect suspendarea prestării muncii de către salariat și a plății drepturilor de natura salarială de către angajator;
- 108. salariatul de noapte** - salariatul care efectuează munca de noapte cel puțin 3 ore din timpul sau zilnic de lucru sau salariatul care efectuează muncă de noapte în proporție de cel puțin 30% din timpul lunar de lucru.
- 109. salariul** - contraprestația muncii depuse de salariat în baza contractului individual de munca care poate cuprinde: salariul de bază, indemnizații, sporuri, precum și alte adaosuri.

§

- 110. şantier temporar sau mobil** - orice şantier în care se desfășoară lucrări de construcții sau de inginerie civilă : excavații, terasamente, construcții, montarea și demontarea elementelor prefabricate, amenajări sau instalații, transformări, renovări, reparații, dărâmări, demolări, mentenanță, întreținere, lucrări de zugrăveli și curatare, asanări, consolidări, modernizări, reabilitări, extinderi, restaurări, montări
- 111. șef de santier** - persoana fizica desemnată de către antreprenor să conduca realizarea lucrarilor pe santier și să urmarească realizarea acestora conform proiectului;

T

- 112. timpul de munca** - orice perioadă în care salariatul prestează muncă, se află la dispoziția angajatorului și îndeplinește sarcinile și atribuțiile sale, conform prevederilor contractului individual de munca, contractului colectiv de munca aplicabil și/sau ale legislației în vigoare;
- 113. telemunca** - forma de organizare a muncii prin care salariatul, în mod regulat și voluntar, își îndeplinește atribuțiile specifice funcției, ocupației sau meseriei pe care o deține, în alt loc decât locul de munca organizat de angajator, cel puțin o zi pe lună, folosind tehnologia informației și comunicațiilor;
- 114. telesalariat** - orice salariat care desfășoară activități de telemuncă;

U

<p>115. utilizarea echipamentului de muncă - orice activitate referitoare la echipamentul de munca, cum ar fi pornirea sau oprirea echipamentului, folosirea, transportul, repararea, modificarea, întreținerea, inclusiv curățarea lui;</p>
<p>V</p>
<p>116. valoare-limită de expunere profesională – valoare standardizată sau dacă nu se specifică altfel, limita mediei ponderate în funcție de timp a concentrației unui agent chimic în aerul zonei în care respiră un lucrător, pentru o perioadă de referință specificată, pentru 8 ore sau pentru un termen scurt de maximum 15 minute;</p> <p>117. verificare tehnică - ansamblul examinărilor și încercărilor efectuate instalațiilor/echipamentelor realizate în timpul activităților de montare, instalare, reparare sau revizie a instalațiilor/echipamentelor, în conformitate cu cerințele din documentațiile tehnice și/sau prevederile prescripțiilor tehnice;</p>
<p>Z</p>
<p>118. zone cu risc ridicat și specific - acele zone din cadrul întreprinderii și/sau unității în care au fost identificate riscuri ce pot genera accidente sau boli profesionale cu consecințe grave, ireversibile, respectiv deces sau invaliditate;</p> <p>119. zona periculoasa - orice zona din interiorul și/sau din jurul echipamentului de munca în care prezenta unui lucrător expus îl supune pe acesta unui risc pentru sănătatea și securitatea sa;</p> <p>120. zonă de respirație a lucrătorului - zonă de formă emisferică, situată la nivelul feței lucrătorului, având raza de 0,3 m, măsuată de la mijlocul unei linii imaginare ce unește urechile;</p>

MODULUL 2

CODUL MUNCII

- **Legislația muncii** definește drepturile și obligațiile lucrătorilor și ale angajatorilor.
- **Codul muncii** reglementează expres principiul libertății muncii, principiul interzicerii muncii forțate, principiul egalității de tratament, principiul asigurării protecției muncii, principiul dreptului la asociere, principiul consensualismului și principiul libertății de mișcare a forței de muncă.

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCA

- **CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCA -CIM-** este contractul în temeiul căruia o persoană fizică, denumită salariat se obligă să presteze muncă pentru și sub autoritatea unui angajator, persoană fizică sau juridică, în schimbul unei remunerații denumită salariu.

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCA

- se încheie în baza consumămantului părților, în formă scrisă, în limba română,
- obligația încheierii CIM în formă scrisă revine angajatorului.
- se încheie cel Tânăr în ziua anterioară începerii activității de către salariat.
- cel Tânăr în ziua anterioară începerii activității se înregistrează în registrul general de evidență a salariațiilor REGES

PĂRȚILE CIM

1. Angajator

Persoană fizică

- În momentul dobândirii capacitatii depline de exercitiu - 18 ani
- În momentul dobândirii capacitatei depline de exercițiu și înainte de împlinirea vîrstei de 18 ani ca urmare a căsătoriei/ capacitatea de exercițiu anticipată.

Persoană juridică

- în momentul dobândirii personalității juridice, adică din momentul înregistrării acesteia la organele competente.
- **Legea nr. 31/1990, privind societatile comerciale - S.R.L., S.N.C., S.A.**

Alte tipuri

- O.U. nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și intreprinderile familiale
- **Legi speciale-asociații/fundații/instituții/sindicale.**

PĂRTILE CIM

2. Salariat - angajat - lucrător

- încadrarea în muncă a persoanelor sub vârstă de 15 ani este interzisă.
- legislația precizează că se poate încheia un CIM și de la vârstă de 15 ani, însă doar cu acordul părintilor sau al reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale, astfel încât să nu îi fie pericolate sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională.

Încadrarea în locuri de muncă grele, vătămătoare sau periculoase înainte de împlinirea vîrstei de 18 ani este strict interzisa!

Încadrarea în muncă a minorilor este reglementată de Legea nr.53/2003 Codul muncii Rep, H.G. nr.600/2007 privind protecția tinerilor la locul de muncă, Legea nr. 319/2006 , H.G. 1425/2006.

În cazul tinerilor în vîrstă de până la 18 ani durata normală a timpului de muncă este de 6 ore pe zi și de 30 de ore pe săptămână, iar pentru acest program de muncă trebuie să li se acorde cel puțin salariul minim pe economie.

MINORII

CONDIȚIILE DE MUNCĂ

- nu pot presta activitate în locuri de muncă în care există condiții periculoase, grele sau vătămătoare
- nu pot efectua ore suplimentare, decât în caz de forță majoră;
- nu pot efectua muncă de noapte ;
- beneficiază de pauză de masă de cel puțin 30 de minute, dacă programul zilnic depășește 4 ore și jumătate;
- beneficiază de un concediu de odihnă suplimentar de cel puțin 3 zile lucrătoare.
- dacă cumulează mai multe funcții în baza unor contracte individuale de muncă, timpul de muncă efectuat se însumează și nu poate depăși, cumulat, 6 ore-ză, respectiv 30 ore săptămânal.
- beneficiază între două zile de muncă, de o perioadă minimă de repaus de 12 ore consecutive (minorii între 16-18 ani) și respectiv de 14 ore consecutive (minorii între 15-16 ani), tinerii beneficiază de o perioadă de repaus săptămânal de două zile consecutive, de regulă sâmbăta și duminica;

Sectiunea Scoala Profesională

OBLIGAȚII ANGAJATOR

Angajatorul este obligat :

- anterior începerii activității, să înmâneze salariatului un exemplar din CIM
- să păstreze la locul de muncă o copie a CIM pentru salariații care prestează activitate în acel loc.
- de a ține la locul de muncă evidența orelor de muncă prestate zilnic de fiecare salariat, cu evidențierea orei de începere și a celei de sfârșit al programului de lucru, și de a supune controlului inspectorilor de muncă această evidență, ori de câte ori se solicită acest lucru.

- Drepturile și obligațiile privind relațiile de muncă dintre angajator și salariat se stabilesc prin negociere.

- Munca prestată în temeiul unui contract individual de muncă îi conferă salariatului vechime în muncă.

- Încadrarea salariaților la instituțiile și autoritățile publice și la alte unități bugetare se face numai prin concurs sau examen, după caz.

CERTIFICAT MEDICAL

- ⦿ O persoană poate fi angajată în muncă numai în baza unui certificat medical, care constată faptul că cel în cauză este apt pentru prestarea acelei munci.
- ⦿ Lipsa certificatului medical atrage nulitatea contractului individual de munca. Solicitarea la angajare a testelor de sarcina este interzisa.
- ⦿ Certificatul medical este obligatoriu și în urmatoarele situații:
 - la reînceperea activității pentru o perioadă de intrerupere mai mare de 6 luni pentru locurile de munca având expunere la factori nocivi.
 - în cazul detasării sau trecerii în alt loc de munca ori în alta activitate, dacă se schimbă condițiile de munca.
 - la începerea misiunii în cazul salariaților încadrati cu contract de munca temporară.
 - în cazul uceniciilor, practicantilor, elevilor și studentilor în situația în care urmează să fie instruiți pe meserii sau profesii, sau în situația schimbării meseriei pe parcursul instruirii.
 - periodic în cazul expunerii la factori nocivi.
 - periodic în cazul celor care desfășoară activități cu risc de transmitere a unor boli și care lucrează în sectorul alimentar.
 - periodic în cazul celor care lucrează în unitatile fără factori de risc, prin examene medicale diferențiate în funcție de varsta, sex și stare de sănătate.

INFORMAREA ÎN VEDERE ANGAJĂRII

Persoana selectată în vederea angajării va fi informată cu privire la cel puțin următoarele elemente:

- ⦿ identitatea partilor;
- ⦿ locul de munca sau, in lipsa unui loc de munca fix, posibilitatea ca salariatul sa munceasca in diverse locuri; sediul sau, dupa caz, domiciliul angajatorului;
- ⦿ functia/ocupatia conform specificatiei Clasificarii ocupatiilor din Romania sau altor acte normative, precum si fisa postului, cu specificarea atributiilor postului;
- ⦿ criteriile de evaluare a activitatii profesionale a salariatului aplicabile la nivelul angajatorului;
- ⦿ riscurile specifice postului;
- ⦿ data de la care contractul urmeaza sa isi produca efectele;
- ⦿ in cazul unui contract de munca pe durata determinate sau al unui contract de munca temporara, durata acestora;
- ⦿ durata condeiului de odihna la care salariatul are dreptul;
- ⦿ conditiile de acordare a preavizului de catre partile contractante si durata acestuia;
- ⦿ salariul de baza, alte elemente constitutive ale veniturilor salariale, precum si periodicitatea platii salariului la care salariatul are dreptul;
- ⦿ durata normala a muncii, exprimata in ore/zi si ore/saptamana;
- ⦿ indicarea contractului colectiv de munca ce reglementeaza conditiile de munca ale salariatului;
- ⦿ durata perioadei de proba.

CLAUZELE CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

- Clauzele contractului individual de muncă nu pot conține prevederi contrare legii sau drepturi sub nivelul minim stabilit prin acte normative ori prin contracte colective de muncă. Salariații nu pot renunța la drepturile ce le sunt recunoscute prin lege. Va fi nulă orice clauza prin care se urmărește renunțarea la drepturile recunoscute de lege sau limitarea acestor drepturi.
- Clauzele obligatorii-esențiale stabilite prin Ord 64-2003 (modelul cadru al contractului individual de muncă) nu sunt limitative, ele se pot completa cu o serie de clauze facultative-specifice (clauza de mobilitate, formare profesională, confidențialitate, neconurență, etc).

PERIOADA DE PROBĂ

- verificarea aptitudinilor salariatului;
- constituie vechime în muncă;
- CIM poate inceta numai printr-o notificare scrisă, la inițiativa oricăreia dintre părți, fără preaviz;
- cel mult 90 de zile calendaristice pentru funcțiile de execuție și de cel mult 120 de zile calendaristice pentru funcțiile de conducere;
- salariatul se bucură de toate drepturile și are toate obligațiile prevăzute în legislația muncii;

- Angajatorul nu poate negocia și stabili salarii de bază prin contractul individual de muncă sub salariul de bază minim brut orar pe țară.
- Angajatorul este obligat să garanteze în plată un salariu brut lunar cel puțin egal cu salariul de bază minim brut pe țară, care se stabilește prin hotărâre a Guvernului.
- Durata normală a timpului de muncă pentru salariații angajați cu normă întreagă este de 8 ore pe zi și de 40 de ore pe săptămână.

ÎNCETARE CIM

Contractul individual de muncă poate înceta astfel:

- de drept;
- ca urmare a acordului părților, la data convenită de acestea;
- ca urmare a voinței unilaterale a uneia dintre părți, în cazurile și în condițiile limitativ prevăzute de lege.

Concedierea reprezintă încetarea contractului individual de muncă din inițiativa angajatorului și poate fi dispusă pentru motive care țin de persoana salariatului sau pentru motive care nu țin de persoana salariatului.

Prin **demisie** se înțelege actul unilateral de voință a salariatului care, printr-o notificare scrisă, comunică angajatorului încetarea contractului individual de muncă, după împlinirea unui termen de preaviz.

MUNCA NEDECLARATĂ

Munca nedeclarată reprezintă:

- a) primirea la muncă a unei persoane fără încheierea contractului individual de muncă în formă scrisă, în ziua anterioară începerii activității;
 - b) primirea la muncă a unei persoane fără transmiterea raportului de muncă în registrul general de evidență a salariaților cel Tânăr în ziua anterioară începerii activității;
 - c) primirea la muncă a unui salariat în perioada în care acesta are contractul individual de muncă suspendat;
 - d) primirea la muncă a unui salariat în afara programului de lucru stabilit în cadrul contractelor individuale de muncă cu timp parțial.
-
- Salariații nu pot renunța la drepturile ce le sunt recunoscute prin lege. Orice tranzacție prin care se urmărește renunțarea la drepturile recunoscute de lege salariaților sau limitarea acestor drepturi este lovitură de nulitate.

LEGE NR. 52 / 2011 REP. PRIVIND EXERCITAREA UNOR ACTIVITĂȚI CU CARACTER OCASIONAL DESFĂȘURATE DE ZILIERI

- persoana fizică, cetățean român sau străin, ce are capacitate de muncă și care desfășoară *activități necalificate cu caracter ocazional*, pentru un beneficiar, contra unei remunerații;
- minorii cu vârstă cuprinsă între 15 și 16 ani pot desfășura activitate ca zilieri numai cu acordul scris al părintilor sau al reprezentanților legali;
- minorii în vîrstă de cel puțin 15 ani și de cel mult 18 ani desfășoară, ca zilieri, numai activități potrivite cu dezvoltarea lor fizică și cu aptitudinile de care dau dovadă, dacă astfel nu le sunt încălcate dreptul la dezvoltare fizică, mentală, spirituală, morală și socială, dreptul la educație, și nu le este pericolată starea de sănătate;
- zilierul minor care are capacitatea de muncă va putea lucra 6 ore pe zi, dar nu mai mult de 30 de ore pe săptămână;

LEGE NR. 52 / 2011 REP. PRIVIND EXERCITAREA UNOR ACTIVITĂȚI CU CARACTER OCAZIONAL DESFĂȘURATE DE ZILIERI

- zilierul minor nu va efectua activitate în timpul nopții;
- plata zilierului se va face pentru echivalentul a cel puțin 8 ore de muncă;
- activitatea desfășurată nu conferă zilierului calitatea de asigurat în sistemele de asigurări publice;
- cuantumul remunerației brute orare stabilite de părți nu poate fi mai mic decât valoarea/oră a salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată;
- plata zilierilor se realizează la finalul fiecarei zile de lucru/ la finalul săptămânii / la finalul perioadei de desfășurare a activității.

LEGE NR. 52 / 2011 REP. PRIVIND EXERCITAREA UNOR ACTIVITĂȚI CU CARACTER OCAZIONAL DESFĂȘURATE DE ZILIERI

- Raportul de muncă dintre zilier și beneficiar se stabilește prin acordul de voință al părților, fără încheierea, în formă scrisă, a unui contract individual de muncă
- Activități cu caracter ocazional - activitățile care se desfășoară în mod întâmplător, sporadic sau accidental, care nu au caracter permanent

OBLIGAȚII ANGAJATOR

Angajatorul are obligația înființării registrului de evidență a zilierilor:

- este un documentul oficial cu regim special
- se păstrează la sediul beneficiarului și/sau la punctele de lucru,
- se completează, înainte de începerea activității,
- să înregistreze zilieri în ordine cronologică
- reprezintă dovada plății remunerației către zilier prin semnătură

MUNCA NECALIFICATĂ

Munca necalificată cu caracter ocazional se poate presta în următoarele domenii prevăzute în Clasificarea activităților din economia națională CAEN:

- **agricultura, vanatoare și servicii anexe - diviziunea 01;**
- **silvicultura, cu excepția explorației forestiere - diviziunea 02;**
- **pescuit și acvacultura - diviziunea 03.**

OBLIGAȚII BENEFICIAR

În domeniul securității și sănătății în muncă, beneficiarul are următoarele obligații:

- a) să asigure securitatea și sănătatea în muncă a zilierilor;
- b) să asigure instruirea zilierului, înainte de începerea activității și/sau la schimbarea locului de muncă, cu privire la pericolele la care poate fi expus și la măsurile de prevenire și protecție pe care trebuie să le respecte;
- c) să solicite zilierilor asumarea pe propria răspundere, prin semnatură, că starea sănătății le permite desfășurarea activităților repartizate de beneficiar;
- d) să pună la dispoziție zilierilor echipamente de muncă adecvate, care nu pun în pericol securitatea și sănătatea acestora;
- e) să asigure, în mod gratuit, echipamente individuale de protecție adecvate activității desfășurate de zilieri;
- f) să comunice de îndată, către inspectoratul teritorial de muncă pe raza căruia s-a produs, orice eveniment în care au fost implicați zilieri;
- g) să înregistreze accidentele de muncă suferite de zilieri în timpul activității; modalitatea de înregistrare se stabilește prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

ZILIERII

- Zilierii reprezintă lucrătorii care nu datorează **contribuții sociale obligatorii**.
- Beneficiarii lucrărilor nu datorează **contribuții sociale obligatorii**.
- Zilierii pot munci maxim 12 ore ca durată zilnică și maxim 90 de zile pe an.
- Angajatorii sunt obligați să achite cheltuielile aferente îngrijirii medicale a zilierului, în caz de accident.
- Zilierii se pot asigura facultativ în sistemul public de pensii!

Zilierii au următoarele obligații în domeniul ssm:

- să își însușească și să respecte măsurile de prevenire și protecție stabilite de beneficiar;
- să utilizeze corect echipamentele de muncă puse la dispoziție de către beneficiar;
- să utilizeze corect echipamentul individual de protecție acordat și, după utilizare, să îl înapoieze sau să îl pună la locul destinat pentru păstrare;
- să nu procedeze la scoaterea din funcțiune, la modificarea, schimbarea sau înlăturarea arbitrară a dispozitivelor de securitate proprii ale echipamentelor de muncă;
- să comunice imediat beneficiarului orice situație de muncă despre care au motive întemeiate să o considere un pericol pentru securitatea și sănătatea zilierilor;
- să pună la dispoziția inspectorilor de muncă informațiile și documentele solicitate cu ocazia con-

Modulul 3

Obligațiile și drepturile lucrătorilor.

Fiecare lucrător trebuie să își desfășoare activitatea, în conformitate cu pregătirea și instruirea sa, precum și cu instrucțiunile primite din partea angajatorului, astfel încât să nu expună la pericol de accidentare sau îmbolnăvire profesională atât propria persoană, cât și alte persoane care pot fi afectate de acțiunile sau omisiunile sale în timpul procesului de muncă.

Pentru a vă bucura pe deplin de viață, prin tot ceea ce faceți, nu vă puneți în pericol organismul și viața la locul de muncă.

- *Ce trebuie să cunoașteți?*

- **Reglementările de securitate și sănătate la locul de muncă.**
- **Ce trebuie să facă angajatorii voștri pentru a vă proteja.**
- **Ce trebuie să faceți voi însivă pentru a vă proteja.**
- **Drepturile și îndatoririle voastre.**

Drepturi și obligații ale lucrătorilor și angajatorilor

- În conformitate cu statisticile europene rata accidentelor de muncă în cazul lucrătorilor tineri, cu **vârste cuprinse între 18 și 24 de ani**, este cu 50% mai mare decât la orice altă grupă de vîrstă a lucrătorilor

- În fiecare an, sute de mii de tineri din Europa suferă accidente de muncă sau îmbolnăviri profesionale. În mod tragic, o parte dintre aceștia își pierd viața, **iar unii nu trec nici măcar de prima zi de muncă.**

Drepturi si obligatii ale lucratorilor si angajatorilor

- Un Tânăr de 18 ani ce lucra pe un şantier de construcţii a decedat ca urmare a vătămărilor provocate de căderea de la înălţimea de 5 metri a unei sarcini de 750 Kg.
- Un ucenic mecanic, în vîrstă de 18 ani, a decedat la 4 zile după ce a fost cuprins de flăcări în timp ce manevra un recipient cu carburant lichid.
- O Tânără de 17 ani și-a pierdut o parte dintr-un deget la brutăria unde lucra pe durata vacanței de vară.
- La începutul carierei sale, o coafeză a avut o reacție alergică la produsele chimice utilizate, mâinile umplându-se de tăieturi și bășici.

De ce se produc aceste tragedii?

- la începutul activității profesionale puteți fi expuși într-o măsură mai mare riscurilor decât colegii voștri cu vechime mai mare;
- debutanții la locul de muncă nu au experiență profesională și cea referitoare la riscurile în muncă;
- dispuneți de un nivel mai scăzut privind:
 - recunoașterea pericolelor potențiale;
 - aplicarea practicilor sigure în muncă;
 - puterea de observație și de decizie în fața unor situații inedite.
- organizarea defectuoasă a activității la locul de muncă:
 - lipsa de instruire și supraveghere;
 - echipamente tehnice nesigure;
 - materiale cu efecte nocive în utilizare;
 - condiții deficitare de muncă;
 - lipsa procedurilor adecvate și a controlului.

Beneficiați de protecție suplimentară dacă aveți sub 18 ani!

Dacă aveți sub 18 ani, legea vă interzice să efectuați anumite munci periculoase.

Nu trebuie să efectuați acele activități care:

- depășesc capacitatele voastre fizice sau mentale;
- implică expunerea la substanțe toxice sau cancerigene;
- implică expunerea la radiații, temperaturi excesive, zgomot sau vibrații;
- pot cauza accidente ca urmare a lipsei de experiență sau formare, insuficientei atenției acordate aspectelor de securitate.

CE DREPTURI AVEȚI ?

- **Să fiți informați** asupra riscurilor de la locul de muncă;
- **Să beneficiați** în mod gratuit **de informare și instruire**;
- **Să beneficiați** în mod gratuit **de echipament individual de protecție**;
- **Să beneficiați** în mod gratuit **de supravegherea sănătății** la intervale regulate;
- **Să cunoașteți** cum trebuie **să acționați** **în caz de accident** sau situații de urgență;
- **Să fiți consultat** de către angajator cu privire la aspectele de securitate și sănătate în muncă.

AVEȚI DREPTUL !

În cazul în care aveți îndoieri privind orice aspect legat de securitatea muncii sau sarcina de muncă pe care sunteți solicitat să o efectuați, aveți dreptul și responsabilitatea să aduceți la cunoștința șefului de la locul de muncă aceste preocupări.

Aveți dreptul să refuzați efectuarea unei munci lipsite de siguranță!

Nu trebuie să efectuați sarcini de muncă periculoase doar pentru că șeful vă solicită acest lucru sau pentru că toți ceilalți le efectuează!

Comportați-vă în mod responsabil!

OBLIGAȚIILE LUCRĂTORILOR

- a) să utilizeze **corect** mașinile, aparatura, uneltele, substanțele periculoase, echipamentele de transport și alte mijloace de producție;
- b) să utilizeze **corect** echipamentul individual de protecție;
- c) să nu procedeze la scoaterea din funcțiune, la modificarea, schimbarea sau înlăturarea arbitrară a dispozitivelor de securitate proprii, în special ale mașinilor, aparaturii, uneltelor, instalațiilor tehnice și clădirilor, și să utilizeze corect aceste dispozitive;
- d) să **comunice** imediat angajatorului și/sau lucrătorilor desemnați orice situație de muncă despre care au motive întemeiate să o considere un pericol pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor, precum și orice deficiență a sistemelor de protecție;

- e) să aducă la cunoștința conducătorului locului de muncă și/sau angajatorului accidentele suferite de propria persoană;
- f) să coopereze cu angajatorul și/sau cu lucrătorii desemnați, atât timp cât este necesar, pentru a face posibilă realizarea oricărora măsuri sau cerințe dispuse de către inspectorii de muncă și inspectorii sanitari, pentru protecția sănătății și securității lucrătorilor;
- g) să coopereze, atât timp cât este necesar, cu angajatorul și/sau cu lucrătorii desemnați, pentru a permite angajatorului să se asigure că mediul de muncă și condițiile de lucru sunt sigure și fără riscuri pentru securitate și sănătate, în domeniul său de activitate;
- h) să își însușească și să respecte prevederile legislației din domeniul securității și sănătății în muncă și măsurile de aplicare a acestora;
- i) să dea relațiile solicitate de către inspectorii de muncă și inspectorii sanitari.

Drepturi si obligatii ale lucratorilor si angajatorilor

Obținerea sprijinului

- **Discutați cu șeful vostru despre problemele voastre;**
- **Discutați aceste probleme cu reprezentantul lucrătorilor pe probleme de securitate în muncă sau cu reprezentantul sindicatului, dacă există;**
- **Discutați aceste probleme cu medicul de medicină a muncii care se ocupă de sănătatea profesională;**
- **Discutați cu părinții voștri;**
- **Discutați cu profesorii voștri, dacă sunteți încă la școală sau, după caz, informați pe organizatorii activității practice la locul de muncă sau pe agentul de muncă temporară;**
- **Discutați cu un alt adult în care aveți încredere sau cu medicul de familie;**
- **Dacă este necesar, luați legătura cu inspectoratul teritorial de muncă de care aparțineți pentru a înainta o plângere.**

Ce trebuie să-l întrebi pe șeful tău?

- Care sunt pericolele și riscurile în activitatea pe care o efectuez?
- În ce mod și când urmează să fiu instruit cu privire la aspectele de securitate și sănătate în muncă?
- Ce măsuri trebuie să respect pentru a mă proteja?
- Ce echipament individual de protecție trebuie să folosesc?
- Cum ar trebui să acționez în situații de urgență?
- Ce trebuie să fac în cazul în care mă rănesc?
- Care este persoana care acordă primul ajutor?

Modulul 4

**CERINȚE MINIME
DE SECURITATE ȘI SĂNĂTATE
PENTRU UTILIZAREA ECHIPAMENTELOR DE
MUNCĂ**

Definiții :

- ▶ **Echipamentul de muncă** - orice mașină, aparat, unealtă sau instalație folosită la locul de muncă
- ▶ **Utilizarea echipamentului de muncă** - orice activitate referitoare la echipamentul de muncă, cum ar fi pornirea sau oprirea echipamentului, folosirea, transportul, repararea, modificarea, întreținerea, inclusiv curățarea EM
- ▶ **Zonă periculoasă** - orice zonă din interiorul și/sau din jurul EM în care prezența unui lucrător expus îl supune pe acesta unui risc pentru sănătatea și securitatea sa
- ▶ **Lucrător expus** - orice lucrător aflat integral sau parțial într-o zonă periculoasă
- ▶ **Operator** - lucrătorul/lucrătorii însărcinat/însărcinați cu utilizarea echipamentului de muncă.

Obligațiile angajatorului

1. EM trebuie alese astfel încât să se asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor.
2. În situația în care nu este posibil ca prin utilizarea EM să existe riscuri pentru sănătatea și securitatea lucrătorilor, angajatorul este obligat să ia măsuri corespunzătoare pentru reducerea riscurilor.
3. EM trebuie să îndeplinească prevederile tuturor reglementărilor tehnice române care transpun legislația comunitară aplicabilă.
4. Să ia măsurile necesare pentru ca, pe toată durata utilizării lor, EM să fie menținute, printr-o întreținere adecvată, la un nivel tehnic care să respecte, după caz, prevederile legislației aplicabile.

De reținut!

Echipamentul de Muncă trebuie să corespundă lucrului prestat ori să fie adaptat acestui scop și să poată fi utilizat de către lucrători, fără a pune în pericol securitatea sau sănătatea lor.

Verificarea echipamentelor de muncă

- ▶ EM trebuie să fie supuse unei verificări inițiale, după instalare și înainte de prima punere în funcțiune.
- ▶ EM trebuie să fie supuse unei verificări și după fiecare montare într-un loc de muncă nou sau pe un nou amplasament.
- ▶ Instalarea și verificarea EM se face de persoane competente, în scopul asigurării unei instalări corecte și a bunei funcționări a acestora.
- ▶ EM trebuie să fie supuse unor verificări și/sau încercări periodice.
- ▶ Rezultatele verificărilor trebuie să fie înregistrate și puse la dispoziție Inspecției Muncii la solicitarea acesteia. Ele trebuie păstrate pe o perioadă de timp corespunzătoare, de exemplu, în funcție de recomandările sau specificațiile producătorului.
- ▶ Dacă EM respective sunt utilizate în exteriorul întreprinderii, acestea trebuie să fie însotite de o dovdă referitoare la realizările ultimei verificări.

Informarea lucrătorilor

- ▶ Utilizarea EM este accesibilă numai lucrătorilor instruiți și calificați.
- ▶ Informațiile și fișele de lucru trebuie să cuprindă un număr minim de date referitoare la securitate și sănătate privind:
 - a) condițiile de folosire a echipamentelor de muncă;
 - b) situațiile anormale previzibile;
 - c) concluziile care pot fi trase, acolo unde este cazul, din experiența acumulată în urma utilizării EM.
- ▶ Lucrătorii trebuie să fie atenționați în legătură cu riscurile la care sunt expuși prin utilizarea EM.
- ▶ Lucrătorii trebuie să fie atenționați în legătură cu riscurile la care sunt expuși prin simpla prezență a EM din imediata vecinătate a locului lor de muncă.
- ▶ Informațiile și fișele tehnice trebuie să fie pe înțelesul lucrătorilor vizati.

Modulul 5

Echipamentul Individual de Protecție (EIP)

Protecția colectivă reprezintă protecția prin care se previne sau se diminuează acțiunea factorilor de risc de accidentare și îmbolnăvire profesională asupra a doi sau mai mulți execuțanți.

Protecția individuală reprezintă protecția prin care se previne sau se diminuează acțiunea factorilor de risc de accidentare și îmbolnăvire profesională asupra unui singur executant.

Protecția individuală constă în utilizarea de mijloace individuale de protecție(echipamente individuale de protecție).

Definiție echipament individual de protecție:

Orice echipament destinat să fie purtat sau ținut de lucrător pentru a-l proteja împotriva unuia sau mai multor riscuri care ar putea să îi pună în pericol securitatea și sănătatea la locul de muncă, inclusiv orice alt element suplimentar sau accesoriu proiectat în scopul menționat mai sus.

De reținut!

EIP trebuie utilizat atunci când riscurile nu pot fi evitate sau limitate suficient:

- prin mijloace tehnice de protecție colectivă.
- ori prin măsurile, metodele sau procedurile de organizare a muncii.

Obligațiile angajatorului la acordarea EIP:

1. să distribuie gratuit EIP;
2. să asigure buna funcționare a EIP;
3. să asigure o stare de igienă satisfăcătoare prin:
 - a) întreținere EIP;
 - b) reparare;
 - c) înlocuire;
4. să informeze lucrătorul despre risurile împotriva cărora îl protejează purtarea EIP;
5. să asigure instruirea lucrătorului privind modul de purtare a EIP.

Tipuri de EIP

Clasificarea EIP în funcție de zona anatomică protejată:

- A. EIP pentru protecția capului.
- B. EIP pentru protecția mâinilor.
- C. EIP pentru protecția picioarelor.
- D. EIP pentru protecția ochilor și a feței.
- E. EIP pentru căile respiratorii.
- F. EIP pentru protecția corpului.

Protecția mâinilor

- Ne putem proteja mâinile eficient purtând mănuși de protecție potrivite. Nu există mănuși universale.
- Forma, materialul și mărimea mănușilor trebuie să fie selectate individual.
- Mănușile de protecție trebuie să fie curățate, dezinfecțiate sau aruncate, dacă este cazul, după utilizare.
- Angajatorul trebuie să instruiască lucrătorii cum să lucreze în condiții de securitate cu mănușile de protecție.
- Mănușile nu trebuie folosite în timp ce se lucrează pe utilaje cu componente rotative (de ex. ferăstraie circulare, mașini de găurit etc.)

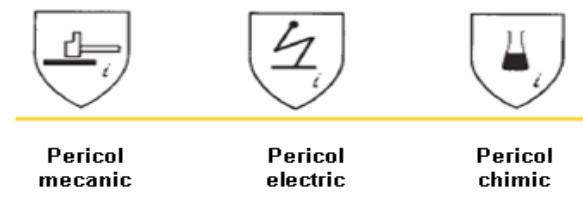
Exemplu:

Lucrătorii care semnalizează în construcții și în ingineria civilă, trebuie să poarte mănuși de protecție **în culorile de semnalizare**, pentru a putea fi detectați ușor de către operatorii de echipamente de lucru.

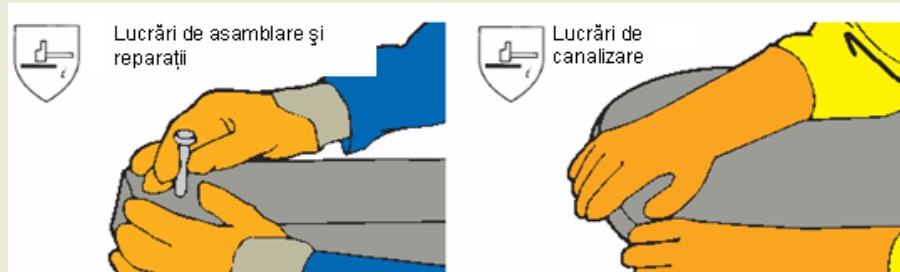

Protecția mâinilor

- Pictogramele imprimate informează utilizatorii cu privire la tipul de pericole de care mănușile îi protejează.

- Utilizați numai mănuși cu pictograme imprimate.

- Când se aleg mănușile, trebuie să se acorde o atenție deosebită sensibilității fiecarui individ (alergii cauzate de materialul mănușilor).

Protecția picioarelor

Încălțăminta trebuie să protejeze împotriva:

- ⇒ pătrunderii de umezelii,
- ⇒ întepăturilor, lovirilor,
- ⇒ materialelor fierbinți topite sau incandescente,
- ⇒ materialelor toxice, caustice sau iritante, dacă este cazul.

În funcție de cerințe, tălpile trebuie să fie protejate împotriva uzurii, alunecărilor, întepăturilor e.t.c. și să fie antistatice.

Încălțăminta de protecție trebuie să fie ușoară și trebuie să se poată da ușor și repede jos.

În funcție de cerințe, încălțăminta de protecție trebuie să ofere protecția:

- degetelor,
- a gleznei,
- a metatarsienelor.

Durata de purtare depinde de uzură și modul de purtare.

Exemple de tipuri de încăltăminte de protecție

- Încăltăminta de protecție specială este disponibilă pentru sezonul de iarnă (cizme de iarnă). Acestea au căpușeală și tălpi izolante.
- Încăltăminta de protecție cu bază izolată termic este ideală pentru suprafețele de lucru bituminoase.
- Încăltăminta de protecție cu talpă anti-alunecare este disponibilă pentru lucrările pe acoperiș.
- Pantofii ortopedici pot fi făcuți la comandă în cazuri speciale.

Protecția capului

Cerințe legale:

Orice lucrător ce riscă accidentări ale capului cauzate de căderi de obiecte sau materiale, sau cauzate de mase fluctuante, sau de ciocniri cu obstacole, trebuie să primească **căști de protecție** adecvate.

Aceasta se aplică mai ales lucrărilor de construcție în apropierea sau vecinătatea schelelor și a locurilor de muncă la înălțime, lucrărilor de demolare, lucrărilor de săpătură, șanțuri, canale, puțuri și tunele, subterane, lucrări de detonare, lucrări în zona elevatoarelor, a echipamentelor de ridicare, macarale și conveioare, oțelării și lucrări la liniile supraterane și echipamente cu percuție.

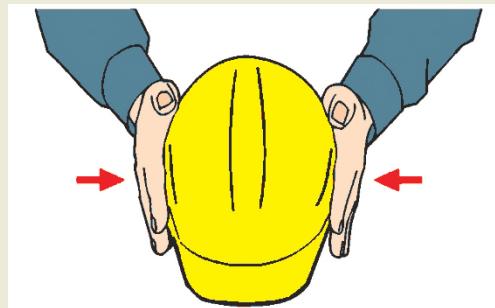
Utilizarea adecvată a protecției capului trebuie să fie demonstrată prin instrucțiuni.

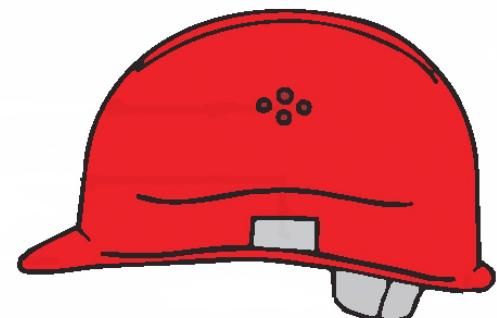
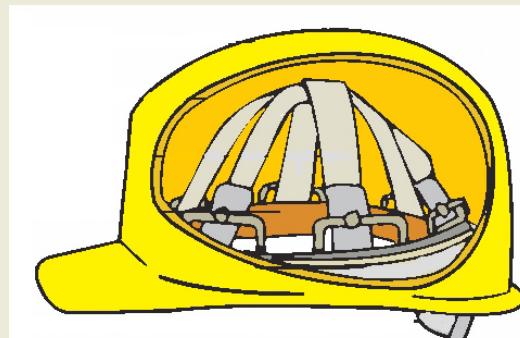
Protecția capului – Ciclul de viață limitat:

Căștile de protecție fabricate din materiale termoplastice sunt predispuse să se uzeze și să devină fragile (radiații ultraviolete, vreme, etc.)

Acestea trebuie să fie aruncate după maximum 4 ani de la data de producție.

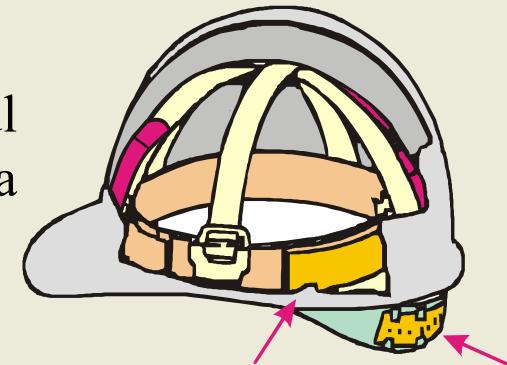
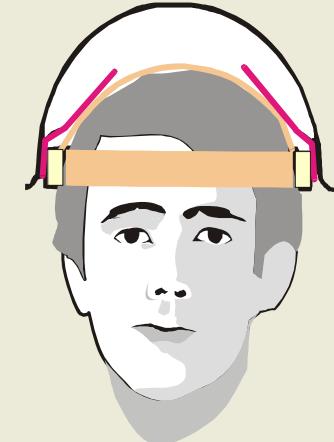

- ❖ Căștile care sunt vizibil stricate trebuie aruncate.
- ❖ Căștile de protecție trebuie să fie suficient de rezistente la posibilele influențe.

Protecția capului – Motive pentru a purta cască

- ❖ O cască de protecție este ușoară (doar aprox. 300 grame).
- ❖ Spre deosebire de șapcă, casca nu absoarbe apa atunci când plouă, ci elimină apa printr-un sistem de drenaj.
- ❖ Partea interioară este ajustabilă.
- ❖ Există trei mărimi → potrivirea perfectă pentru fiecare mărime de cap.
- ❖ Casca de protecție are ventilație ajustabilă.
- ❖ Aceasta înseamnă că se transpiră mai puțin atunci când se poartă o cască, în loc de șapcă.
- ❖ Banda pentru ceafă previne eficient alunecarea căștii.
- ❖ Dacă trebuie să apelați capul în jos (de ex. în timpul lucrărilor de întărire) casca este securizată prin cureaua de bărbie.
- ❖ Căptușeala de lână protejează împotriva frigului.

Protecția urechilor - Generalități

Cerințele legale:

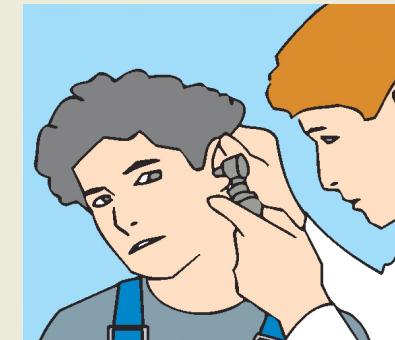
Dacă nu se poate exclude că expunerea zilnică la zgomot a lucrătorilor nu depășește nivelul de evaluare de 85 dB, trebuie să se furnizeze echipament de protecție a urechilor adecvat.

Surzirea cauzată de zgomot este boala profesională nr. 1 în industria construcțiilor și este incurabilă.

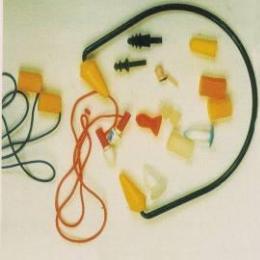
Vătămarea auzului poate fi cauzată de un nivel de zgomot mai mare de 85 dB (A).

Orice persoană ce lucrează într-o zonă cu zgomot trebuie să poarte echipament de protecție a urechilor și să-și verifice auzul la intervale regulate.

Trebuie consultat medicul la primul semn de diminuare a auzului.

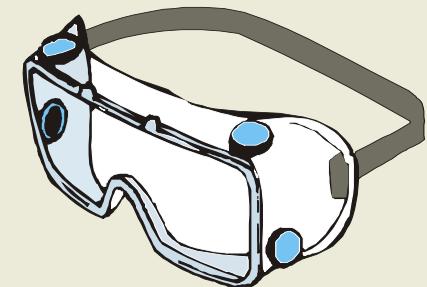
Tipuri de protecție a urechilor

Dopuri de urechi	Căști de urechi	Cască	Costum de protecție
			
<ul style="list-style-type: none">• ușor de folosit• convenabile atunci când se poartă și ochelari și cască• nu se transpiră <ul style="list-style-type: none">• cerințe igienice mari	<ul style="list-style-type: none">• ușor de pus și de dat jos• mărime universală	<p>Avantaje</p>	

Protecția ochilor și a feței – Generalități

- Angajatorul trebuie să asigure protecția ochilor și a feței lucrătorilor dacă există riscul vătămării ochilor și a feței.
- Echipamentul de protecție a ochilor și a feței care este purtat tot timpul trebuie să se potrivească cu forma feței sau a capului celui care îl poartă, și să aibă etichetă personală.
- Protecția ochilor și a feței trebuie să limiteze cât mai puțin posibil câmpul de vizibilitate.
- Ochelarii trebuie să permită o vizibilitate bună.
- Zonele în care se cere protecția ochilor și a urechii trebuie semnalizate clar și permanent.
- Când se lucrează sub tensiune, echipamentul de protecție trebuie să fie realizat din materiale izolatoare.

Tipuri de ochelari de protecție

Ochelari de protecție

pentru cerințe scăzute

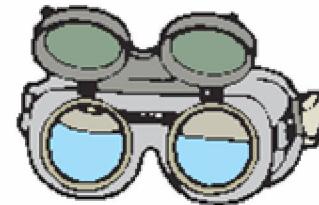

pentru cerințe ridicate

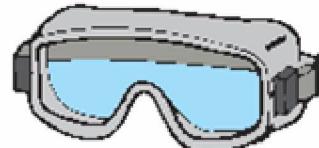

pentru sudură

Ochelari de protecție închiși

pentru gaze, vapori, fum, praf

pentru praf puternic, așchii de metal

pentru substanțe solide și lichide

Protecția respirației

Cerințele legale:

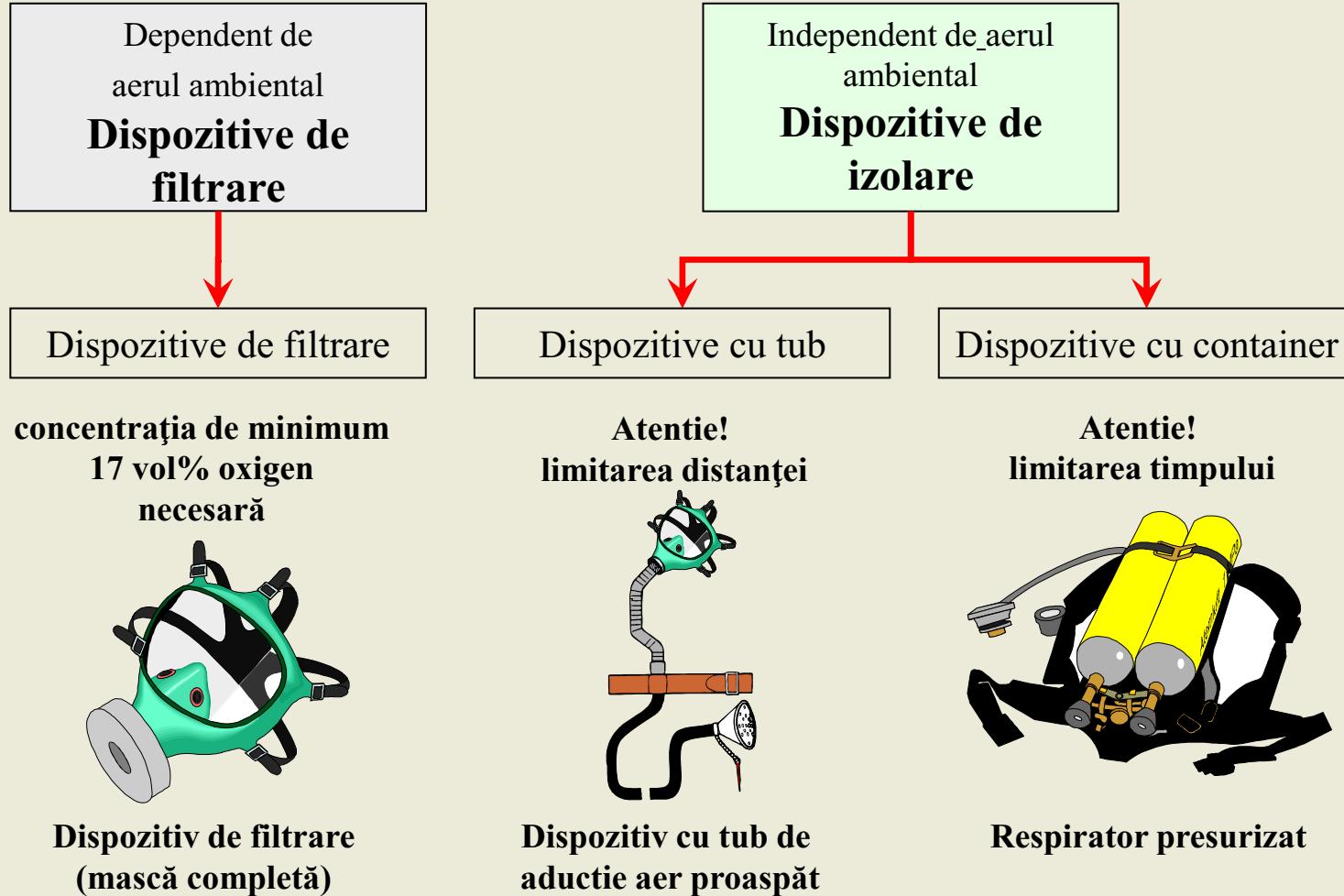
Orice lucrător expus la gaze, vapori sau materii în concentrații ce reprezintă un pericol pentru sănătate trebuie să primească protecție adecvată a respirației Dacă concentrația de oxigen în aerul ambiental este prea scăzută, angajatul trebuie să primească echipament cu oxigen.

- Conținutul de oxigen din aerul respirat trebuie să fie de cel puțin 17 vol.%.
- Dacă o evaluare preliminară arată că nici măsurile tehnice și nici cele organizatorice nu garantează că aerul respirat nu reprezintă un pericol, angajatorul trebuie să furnizeze măști de gaz și echipament de respirare, gratuit.

Protecția respirației – Clasificare:

Tipuri de măști

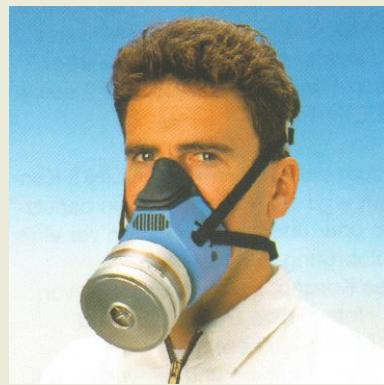
Mască completă

Dispozitiv de protecție a respirației gurii

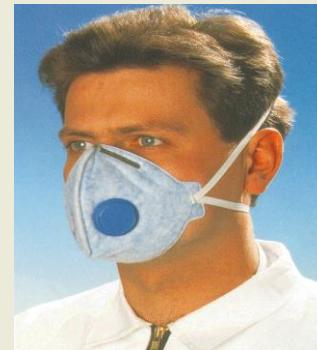
Semi mască

Cască de protecție a respirației

Semi mască cu filtru pentru particule

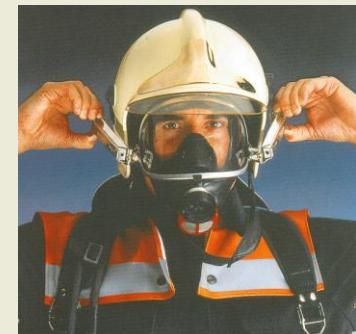

(Protecția igienică a gurii)

Costum de protecție a respirației (costum de protecție chimică)

Cască de protecție a respirației

Îmbrăcăminte de protecție și avertizare

Îmbrăcămintea de protecție necesară trebuie furnizată lucrătorilor în funcție de situație:

- ❖ flăcări, căldură și frig, radiații
- ❖ materiale de lucru (de ex. toxice, caustice, iritante)
- ❖ contaminare puternică (de ex.: lucrări de vopsire prin pulverizare)
- ❖ lucrări ce produc cantități mari de praf)
- ❖ lucru în zone umede
- ❖ zone cu pericol de explozie (îmbrăcăminte de protecție antistatică)

Lucrătorii trebuie să fie instruiți la intervale regulate cu privire la:

- cerințele specifice pentru îmbrăcămintea individuală de protecție,
- utilizare corectă conform intenției,
- depozitare adecvată,
- verificarea gradului de protecție.

Îmbrăcămîntea de avertizare

- Îmbrăcămîntea de avertizare este un tip special de îmbrăcămînt de protecție.
- Îmbrăcămîntea de avertizare constă dintr-o jachetă (fără mânci) și pantaloni cu dungi reflectorizante.
- Prin efectul de semnalizare, se intenționează atragerea atenției asupra faptului că cineva se află într-o zonă periculoasă (de ex. linii de cale ferată sau drumuri)
- Au intenția de a furniza o avertizare astfel ca operatorii de echipamente, să poată opri la timp (de ex. șoferii etc.)
- Benzile reflectorizante pot fi de asemenea atașate căștii de protecție.
- Trebuie să fie cel puțin o jachetă de avertizare în fiecare vehicul de firmă.

Îmbrăcăminte de avertizare – Obligația de purtare

Îmbrăcăminte de avertizare trebuie purtată:

- când se lucrează în zona liniilor de cale ferată,
- când au loc lucrări de întreținere a vehiculelor pe drumurile publice în zone periculoase sau cu trafic în mișcare.
- când au loc lucrări de construcție și întreținere de drumuri, în special persoanele care lucrează în zonele cu trafic public.

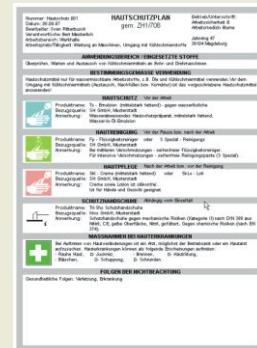
Îmbrăcămîntea de iarnă și pentru vreme rea

- Acest tip de îmbrăcămîntă are ca scop protejarea împotriva pericolelor asupra sănătății, atunci când se lucrează în aer liber.
- În sezonul rece, angajatorul trebuie să furnizeze echipament de protecție pentru iarnă lucratorilor.
- Îmbrăcămîntea pentru vreme rea (EN 343) are ca scop să ofere protecție împotriva vântului, a ploii și a umedelii la sol pe tot parcursul anului.
- Îmbrăcămîntea de iarnă și pentru vreme rea poate fi combinată cu îmbrăcămîntea de avertizare.
- Îmbrăcămîntea de protecție trebuie înlocuită dacă nu mai îndeplinește scopul protectiv.

Protecția pielii

- Când se lucrează cu materiale caustice sau iritante (de ex. acizi, alcalini, vopseluri, solventi, agenți degresanți, uleiuri minerale), angajatorul trebuie să furnizeze protecție adecvată pentru piele și produse de protecție a pielii.
- Înainte de selectarea și utilizarea produselor de protecție a pielii, trebuie să se testeze posibilități alternative de protecție a pielii (de ex. schimbarea procedurii de lucru, înlocuirea cu materiale mai puțin periculoase).
- Trebuie elaborate instrucțiuni / un plan de protecție a pielii pentru manevrarea adecvată a produselor de protecție a pielii.

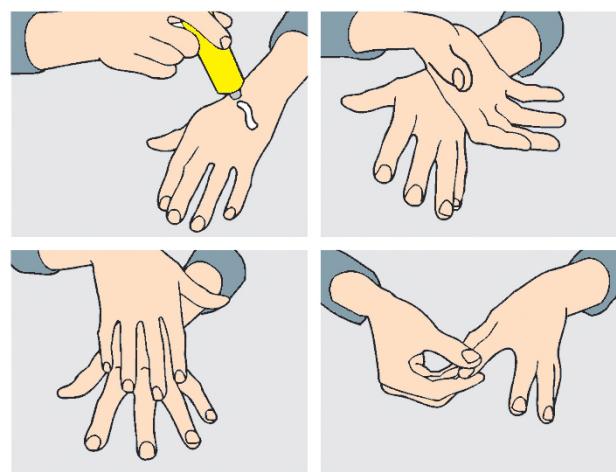

HAUTSCHUTZPLAN Materialliste bei Herr/Mistisch				
Haut- gefähr- mittel	Hautschut- zmittel	Hautrein- gungsmittel	Hautpflege- mittel	Schutzend- schuhe
vor Arbeits- beginn auch nach Pausen	vor Pausen und nach der Arbeit	nach Arbeits- ende auch nach Pausen und nach Hautreinigung	sowohl nach geringen als auch hohen Ausprä- gungen, je nach Arbeitszeit und speziell Gesundheitszonen	
Werkstatt - Ol, Fett, Bitumen	Produkt- name	Produkt- name	Produkt- name	Produkt- name
Waschlösche	Produkt- name	Produkt- name	Produkt- name	Produkt- name

Protecția pielii

Produsele pentru protecția pielii trebuie aplicate în următoarea ordine:

1. Înainte de începerea lucrului - și după fiecare pauză –

- Aplicați protecția pe pielea curată Frecați bine și nu uitați pielea dintre degete și unghii.

2. După lucru - la începutul fiecărei pauze -

- Respectați ciclul de curățire:
 - aplicați agent de curățare pe mâinile ușor umezite și frecați,
 - adăugați puțină apă și continuați să spălați,
 - clătiți bine și uscați-vă mâinile.
- Utilizați numai produsele furnizate de curățare a pielii.
- Nu folosiți solvenți și alți agenți asemănători.

3. După curățarea pielii

- La sfârșitul lucrului, după curățarea pielii, trebuie aplicate produse de îngrijire grase și hidratante.

Protecția împotriva căderilor

Cerințe legale:

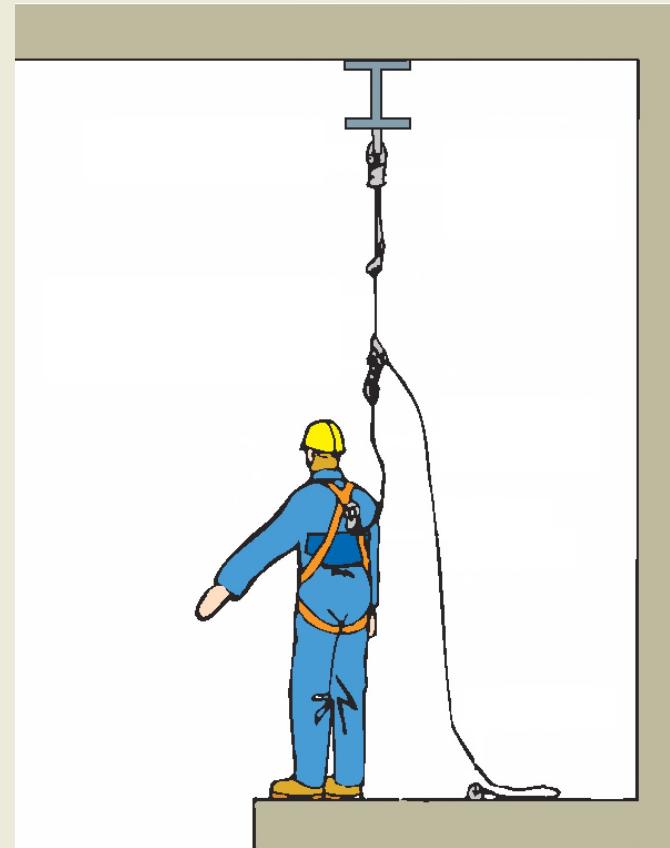
Dacă au loc lucrări în zone unde există pericol de cădere, iar măsurile tehnice de protecție nu oferă suficientă protecție, lucrătorii trebuie să primească hamuri sau curele de securitate, inclusiv echipamentul de accesoriu necesar, cum ar fi frânghii de securitate, cârlige, amortizoare de cădere, frânghii de micșorare a distanțelor și echipament de protecție pentru elevatoare.

Lucrătorii trebuie instruiți cu privire la utilizarea adecvată a sistemelor de securizare, și aceste instrucțiuni trebuie documentate.

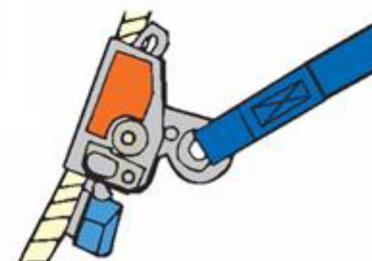
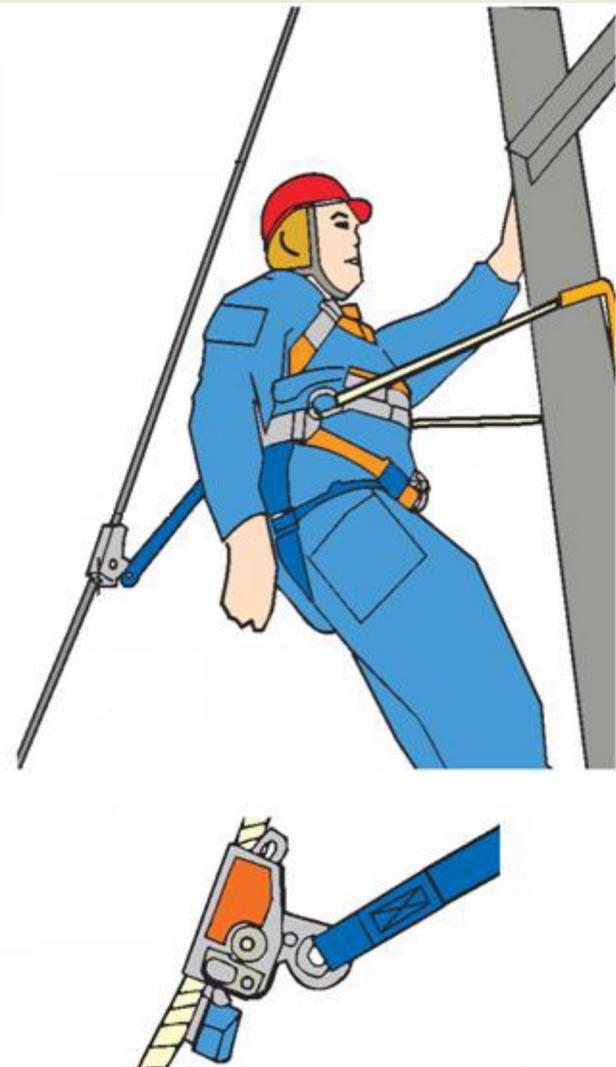

Sisteme de securitate - Generalități

- ❖ Trebuie să aibă loc o inspecție realizată și documentată de către o persoană calificată, cel puțin o dată pe an.
- ❖ Trebuie să se urmeze instrucțiunile de utilizare ale producătorului.
- ❖ Frânghiile, curelele și accesoriile trebuie inspectate vizual înainte de fiecare utilizare.
- ❖ Punctul de legare trebuie să poată suporta sigur greutatea corpului (cel puțin 7.5 KN).
- ❖ Punctul de legare trebuie să fie amplasat vertical, deasupra utilizatorului, dacă este posibil.

Sisteme de securitate

Obligațiile ce le revin persoanelor ce utilizează echipamentul individual de protecție:

- să cunoască caracteristicile și modul corect de utilizare a EIP din dotare, prevăzute în STAS-uri sau instrucțiuni de utilizare.
- să poarte întregul EIP pe toată durata îndeplinirii sarcinii de muncă sau activității pe care o desfășoară în unitate.
- să utilizeze EIP doar în scopul pentru care a fost creat și să se preocupe de conservarea calităților de protecție ale acestora.
- să prezinte EIP la verificările periodice prevăzute în instrucțiunile de utilizare și pentru curățare sau denocivizare.
- să solicite un nou EIP atunci când din diverse motive EIP aflat în dotare nu mai prezintă calitățile de protecție pentru care a fost acordat.

Modul 6: Semnalizarea de securitate și sănătate în muncă

Prezenta hotărâre de guvern:

- **stabilește cerințele minime** pentru semnalizarea de securitate și/sau de sănătate la locul de muncă;
- **nu se aplică semnalizării** prevăzute de reglementările referitoare la introducerea pe piață a substanțelor și preparatelor periculoase, a produselor și/sau a echipamentelor, cu excepția cazului în care aceste reglementări fac referire în mod expres la acest lucru;
- **nu se aplică semnalizării** utilizate în reglementarea traficului rutier, feroviar, fluvial, maritim și aerian.

Definiții

Semnalizarea de securitate și/sau de sănătate în muncă – semnalizarea care se referă la un obiect, o activitate sau o situație determinată și care furnizează informații ori cerințe referitoare la securitatea și/sau sănătate la locul de muncă printr-un panou, o culoare, un semnal luminos ori acustic, o comunicare verbală sau un gest-semnal, după caz.

Definiții

Semnalizarea de securitate și de sănătate la locul de muncă - se referă la un loc de muncă și este necesară atunci când riscurile nu au putut fi eliminate sau reduse suficient prin intermediul măsurilor: tehnice, de protecție colectivă și/sau de organizare a muncii.

Scopul:

- de a informa lucrătorii referitor la riscurile existente la locul de muncă;
- de a informa și instrui lucrătorii în legătură cu semnificația semnalizării;
- de a stabili instrucțiuni precise legate de semnalizare și de comportamentul lucrătorilor în fața acesteia.

Definiții

- **Semnalul de interzicere** - semnalul prin care se interzice un comportament care ar putea atrage sau cauza un pericol;
- **Semnalul de avertizare** - semnalul prin care se avertizează asupra unui risc sau unui pericol care ar putea acționa asupra lucrătorilor la locul de muncă;
- **Semnal de obligativitate** - semnalul prin care se indică adoptarea unui comportament specific, obligatoriu;
- **Semnal de salvare sau de prim ajutor** - semnalul prin care se dau indicații privind ieșirile de urgență ori mijloacele de prim ajutor sau de salvare;

Definiții

- **Panoul** - semnalizarea care, prin combinarea unei forme geometrice, a unor culori și a unui simbol sau a unei pictograme, furnizează o indicație specifică, a cărui vizibilitate este asigurată prin iluminare;
- **Panou suplimentar** - panoul utilizat împreună cu un alt panou și care furnizează informații suplimentare;
- **Semnal luminos** - semnalul emis de un dispozitiv realizat din materiale transparente sau translucide, iluminate din interior ori din spate, astfel încât să se creeze o suprafață luminoasă și care oferă indicații despre anumite situații;

Definiții

- **Semnal acustic** - semnalul sonor emis și difuzat de un dispozitiv realizat în acest scop, fără folosirea vocii umane sau artificiale și care are o anumită codificare;
- **Comunicare verbală** - mesajul verbal comunicat prin voce umană sau artificială și care are o anumită predeterminare asupra unei situații care trebuie comunicată;
- **Gestul-semnal** - mișcarea și/sau poziția brațelor și/sau a mâinilor într-o formă codificată, având ca scop ghidarea persoanelor care efectuează manevre ce constituie un risc pentru lucrători.

Obligațiile angajatorilor

Atunci când riscurile nu pot fi evitate sau reduse suficient prin mijloace tehnice de protecție colectivă ori prin măsuri, metode sau procedee de organizare a muncii, **angajatorul** trebuie să prevadă semnalizarea de securitate și/sau de sănătate la locul de munca și să verifice existența acesteia.

Pentru alegerea semnalizării adecvate, angajatorul trebuie să ia în considerare **evaluarea riscurilor**.

Culoarea de securitate

Culoarea reprezintă unul din factorii fundamentali ai dezvoltării capacitatei creative a omului, unul din elementele fundamentale ale existenței umane.

Există multe studii, în speță asupra felului în care efectele culorii influențează psihologia umană, atât în viața noastră socială cât și în activitatea de producție.

Astfel, culoarea, prin intermediul regulilor și procedurilor, a devenit un mod de semnalizare de securitate și sănătate prezent în toate locurile de muncă, având următoarea semnificație:

Culoare**Roșu****Galben****Albastru****Verde****Semnificație sau scop**

Semnal de interdicție

Pericol - alarmă

Materiale și echipamente de prevenire și stingere a incendiilor

Semnal de avertizare

Semnal de obligație

Semnal de salvare sau de prim ajutor

Situație de securitate

Indicații și precizări

- Atitudini periculoase
- Stop,
- Oprită,
- Dispozitiv de oprire de urgență
- Evacuare

- Identificare
- Localizare

- Atenție, precauție
- Verificare

- Comportament sau acțiune
- Obligația purtării EIP

- Uși, ieșiri, căi de acces
- Echipamente de prim-ajutor, posturi, încăperi
- Localizare
- Revenire la normal

Simbolul sau pictograma - imaginea care descrie o situație sau indică un comportament specific și care este utilizată pe un panou ori pe o suprafață luminoasă.

Tipuri de semnalizare

1. Semnalizare permanentă

Se realizează prin utilizarea panourilor permanente și este referitoare la:

- interdicție,
- un avertisment sau o obligație,
- localizarea și identificarea mijloacelor de salvare ori prim ajutor, de prevenire și stingere a incendiilor.

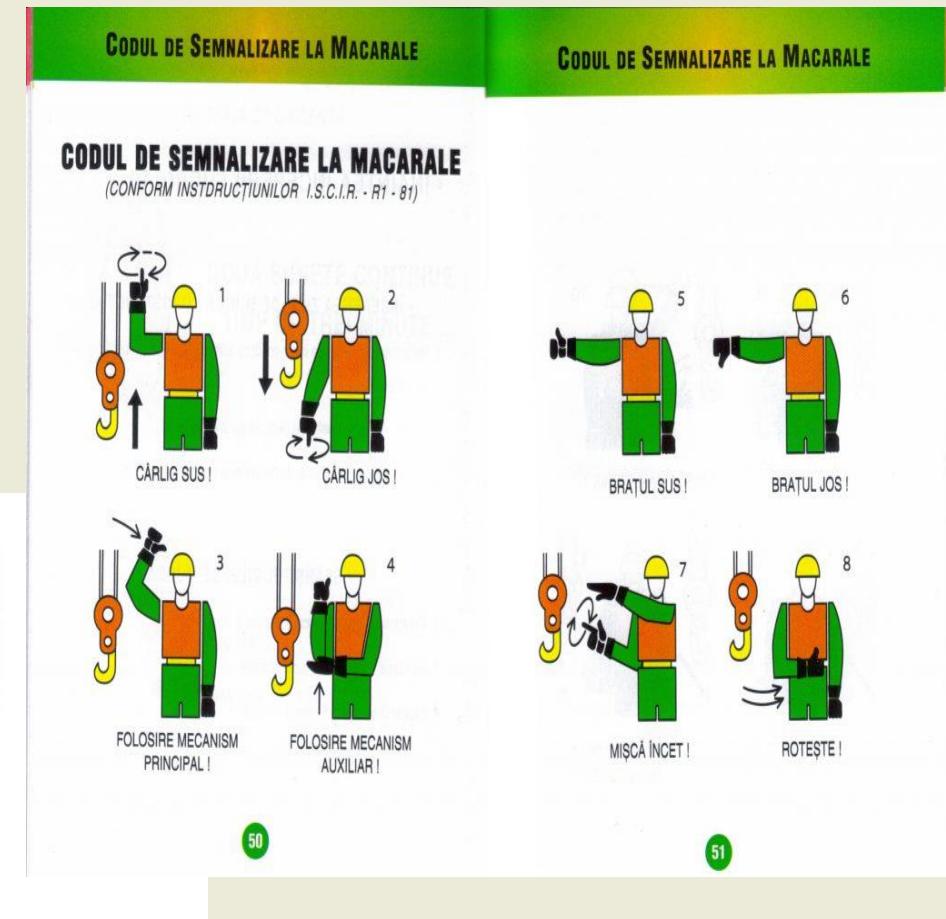

Tipuri de semnalizare

2. Semnalizarea ocazională

Apare numai în anumite împrejurări pentru semnalizarea riscurilor, mobilizarea persoanelor pentru o acțiune specifică, precum și pentru evacuarea de urgență a persoanelor și presupune folosirea:

- ▶ semnalelor luminoase,
- ▶ semnalelor acustice,
- ▶ comunicare verbală.
- ▶ gesturi semnal.

Combinarea modurilor și tipurilor de semnalizare de securitate și sănătate

Modalități de semnalizare utilizate împreună:

- semnal luminos și semnal acustic;
 - semnal luminos și comunicare verbală;
 - gest-semnal și comunicare verbală.
-
- o culoare de securitate sau un panou, pentru a marca locurile cu obstacole ori denivelări;
 - semnale luminoase, semnale acustice sau comunicare verbală;
 - gesturi-semnal sau comunicare verbală

Panouri de semnalizare

Caracteristici intrinseci

- ❖ Forma și culorile sunt stabilite prin definiții și coduri.
- ❖ Pictogramele trebuie să fie cât mai simple posibil și trebuie evitate detaliile inutile.
- ❖ Panourile trebuie confecționate dintr-un material cât mai rezistent la șocuri, intemperii și agresiuni cauzate de mediul de muncă.
- ❖ Dimensiunile și caracteristicile colorimetrice și fotometrice ale panourilor trebuie să asigure o bună vizibilitate și înțelegere a mesajului acestora.

Condiții de utilizare

- ❖ Panourile trebuie instalate, în principiu, la o înălțime corespunzătoare, într-un loc bine iluminat, ușor accesibil și vizibil.
- ❖ În cazul în care condițiile de iluminare naturală sunt precare, trebuie utilizate culori fosforescente, materiale reflectorizante sau iluminare artificială.
- ❖ Panourile trebuie să fie curățate, verificate, reparate sau înălăturate când situația care îl justifică nu mai există.

Panouri de interdicție

Caracteristici intrinseci:

- a) forma rotunda;
- b) pictograma neagra pe fond alb, margine și banda diagonala roșii (partea roșie trebuie sa ocupe cel puțin 35% din suprafața panoului).

tipoflex

Panouri de avertizare

Caracteristici intrinseci:

- a) forma triunghiulară
- b) pictograma neagră pe fond galben, margine neagră (partea galbenă trebuie să acopere cel puțin 50 % din suprafața panoului).

Panoul "**Materiale inflamabile**" se utilizează și pentru temperaturi înalte, în lipsa unui panou specific.

Panouri de obligativitate

Caracteristici intrinseci:

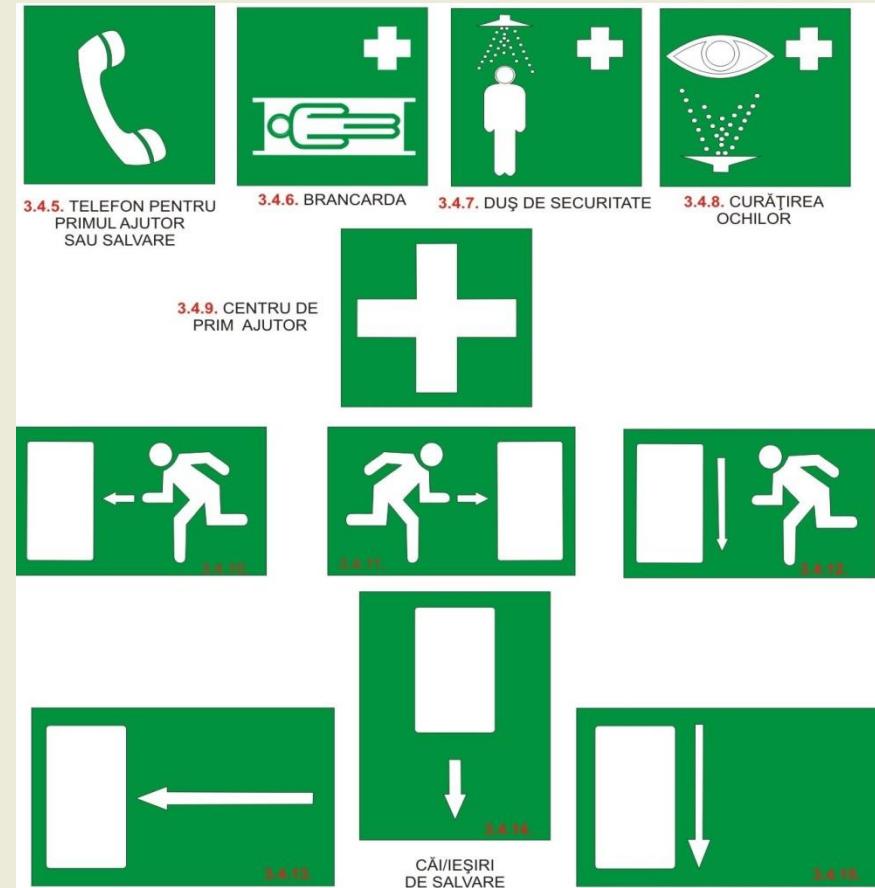
- a) forma rotunda;
- b) pictograma alba
pe fond albastru
(partea albastra trebuie
să ocupe cel puțin 50 %
din suprafața panoului).

Panouri de salvare si acordarea primului ajutor

Caracteristici intrinseci:

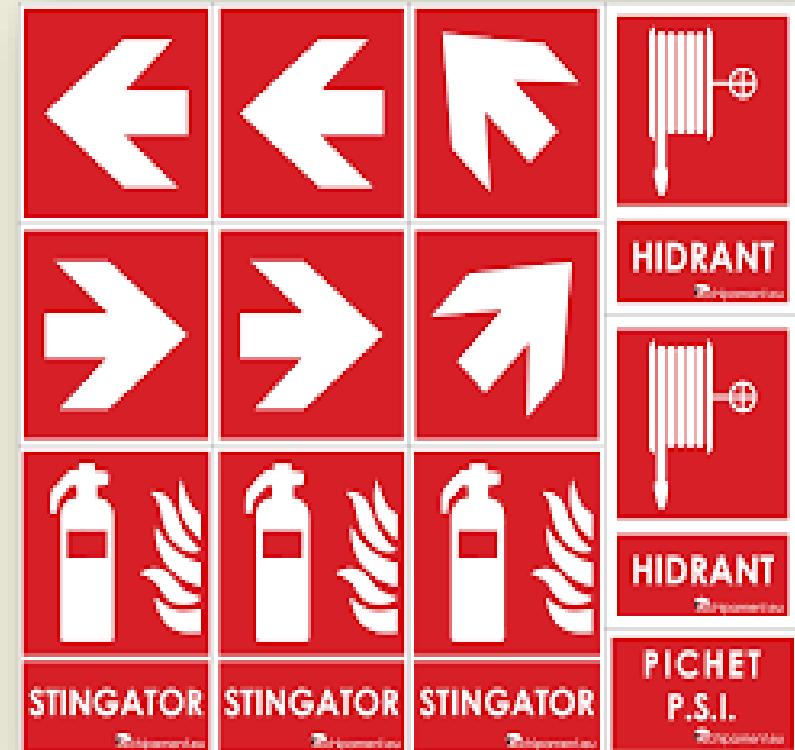
- a) forma dreptunghiulară sau pătrată
- b) pictograma albă pe fond verde (partea verde trebuie să acopere cel puțin 50 % din suprafața panoului).

Panouri privind materialele sau echipamentele necesare pentru prevenirea și stingerea incendiilor

Caracteristici intrinseci:

- a) forma dreptunghiulară sau patrată
- b) pictograma alba pe fond roșu (partea roșie trebuie să acopere cel puțin 50 % din suprafața panoului).

Semnalizarea obstacolelor și a locurilor periculoase

Marcarea locurilor cu risc de lovire de un obstacol și/sau de cădere a obiectelor și persoanelor se face în interiorul zonelor construite ale unității, în care lucrătorii au acces în cursul activității lor, prin culoarea galbenă alternativ cu culoarea neagră sau culoarea roșie alternativ cu culoarea albă.

Dimensiunile marcajului trebuie să țină seama de dimensiunile obstacolului sau ale locului periculos semnalizat. Benzile galben-negru sau roșu-alb trebuie să fie înclinate la cca. 45 și să aibă dimensiunile aproximativ egale.

Marcarea căilor de circulație

- prin benzi continue ;
- cu o culoare perfect vizibila, de preferinta alba sau galbena ;
- amplasate astfel încât sa se țină seama de distanțele de securitate.

Căile permanente de circulație situate în exterior, în zonele construite, trebuie marcate la fel. Fac excepție cele care sunt prevăzute cu trotuare sau bariere corespunzătoare.

Semnale luminoase

Lumina emisă de un semnal luminos trebuie să:

- producă un contrast luminos adecvat mediului, în funcție de condițiile de utilizare prevăzute,
- nu antreneze fenomenul de orbire, prin intensitate prea puternică
- fie suficient iluminate astfel încat să fie vizibile

Suprafața luminoasă care emite un semnal poate avea o culoare uniformă sau poate conține o pictogramă pe un fond determinat.

Atunci când semnalul conține o pictogramă, aceasta trebuie să fie în conformitate cu cerințele corespunzătoare prevăzute în HG nr. 971/2006.

Semnale acustice

Un semnal acustic trebuie să:

- a) aibă un nivel sonor considerabil mai înalt fată de zgomotul ambient, astfel încât să poată fi auzit, fără să fie excesiv sau suparator;
- b) poată fi recunoscut ușor, în special după :
 - durata impulsurilor,
 - distanța dintre impulsuri sau grupuri de impulsuri, și
 - să poată fi diferențiat ușor de orice alt semnal acustic și de zgomotele ambientale.

Frecvența variabilă va fi utilizată pentru a indica, în raport cu frecvența constantă, un nivel mai ridicat de pericol, o urgență crescută de intervenție sau o acțiune impusă / solicitată.

Sunetul semnalului de evacuare trebuie să fie continuu

Comunicarea verbală

- se stabilește între un vorbitor sau un emitator și unul ori mai mulți auditori.
- sub forma unui limbaj format din texte scurte, grupuri de cuvinte și/sau cuvinte izolate, eventual codificate.

*Atenție la calitățile de comunicare ale vorbitorului și
facultățile auditive ale auditorilor!*

Comunicarea verbală poate fi:

- directă, utilizând vocea umană, sau
- indirectă, prin voce umană ori artificială

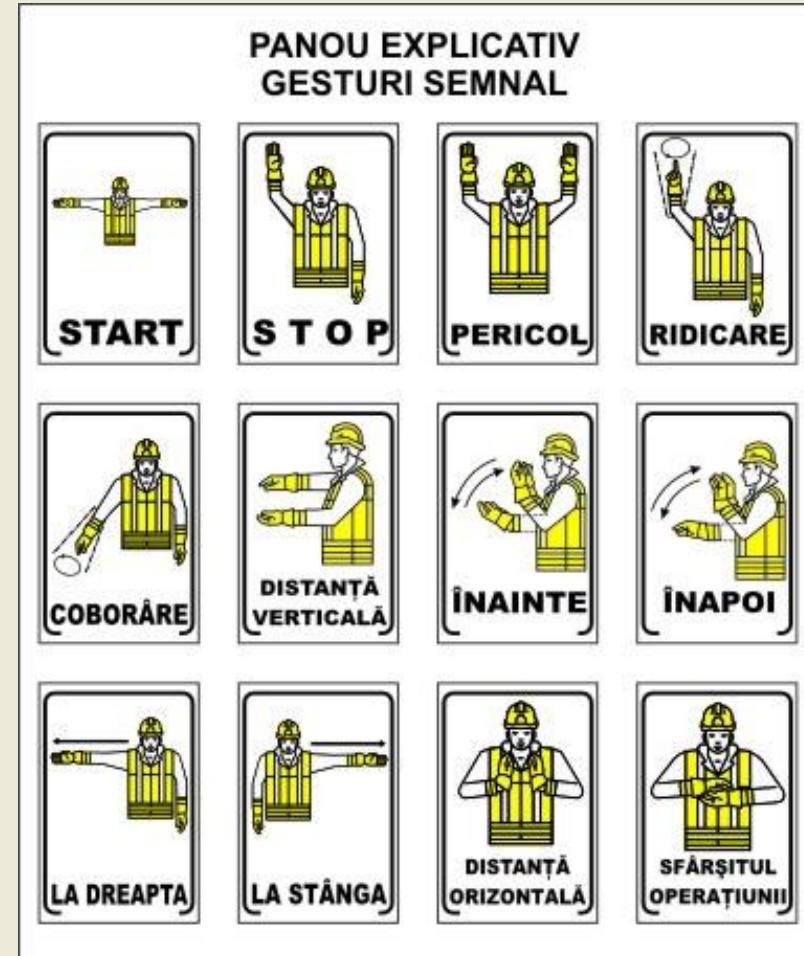

Gesturi semnal

Gesturile semnal trebuie sa fie:

- precise,
- simple,
- ample,
- ușor de executat,
- ușor de înțeles și
- bine diferențiate de alte gesturi-semnal.

Utilizarea în același timp a ambelor brațe trebuie să se facă în mod simetric și pentru executarea unui singur gest-semnal.

Eficiența semnalizării

Eficiența semnalizării poate fi afectată de:

1. Amplasarea unui număr excesiv de panouri la o distanță prea mică unul fata de celălalt.
2. Utilizarea concomitent a două semnale luminoase care pot fi confundate.
3. Utilizarea unui semnal luminos în apropierea altei surse luminoase asemănătoare.
4. Folosirea a două semnale sonore concomitent.
5. Utilizarea unui semnal sonor dacă zgomotul din mediu este prea puternic.
6. Designul deficitar, numărul insuficient, amplasamentul greșit, starea necorespunzătoare ori funcționarea necorespunzătoare a mijloacelor sau dispozitivelor de semnalizare.

MODULUL 7

NOTIUNI PRIVIND PERICOLE – RISURI

SECȚIUNEA ȘCOALĂ PROFESIONALĂ

DEFINIȚII:

Pericol: proprietatea sau capacitatea intrinsecă prin care un element (de exemplu: materii, materiale, metode și practici de muncă, tehnologii etc.) este susceptibil să conducă la materializarea unui eveniment nedorit.

Risc: probabilitatea ca evenimentul nedorit să se realizeze cu o anumită gravitate, în condiții de utilizare și/sau expunere date.

Evaluarea riscurilor: estimarea și/sau cuantificarea riscurilor asociate existenței condițiilor de manifestare a pericolului la locul de muncă, având impact asupra stării de securitate și sănătate a muncitorilor.

EXEMPLU:

Pericolul este curentul electric.

Riscul este probabilitatea ca cineva să se electrocuteze din cauza contactului cu firele electrice care nu sunt izolate.

FACTORUL DE RISC

Factorii de risc **sunt factori** (însușiri, stări, procese, fenomene, comportamente) proprii elementelor sistemului de muncă, **care provoacă, în anumite condiții, accidente de muncă sau boli profesionale.**

Criterii de clasificare al factorilor de risc:

- A. Elementul generator al factorului de risc
- B. Natura factorului de risc
- C. Influența factorului de risc

A. În funcție de **elementul generator al factorului de risc** pot fi:

1. factori de risc caracteristici executantului (lucrătorului);
2. factori de risc caracteristici sarcinii de muncă;
3. factori de risc caracteristici mijloacelor de producție;
4. factori de risc caracteristici mediului de muncă.

A 1. Factori de risc caracteristici executantului (lucrătorului):

Erorile, reprezintă factorii de risc caracteristici executantului(lucrătorului) și se concretizează printr-un comportament inadecvat din punctul de vedere al securității muncii (comportament riscant), sub formă de:

- a) acțiuni greșite**
- b) omisiuni.**

A 2. Factori de risc caracteristici **sarcinii de muncă** (există 2 forme de manifestare)

- a) **conținut sau structură necorespunzătoare** a sarcinii de muncă în raport cu scopul sistemului de muncă sau cu cerințele impuse de situațiile de risc(operații, reguli, procedee greșite, absența unor operații, metode de muncă necorespunzătoare);
- b) **sub/supradimensionarea sarcinii de muncă** în raport cu capacitatele fizice și psihice ale executantului (lucrătorului).

A 3. Factori de risc caracteristici mijloacelor de producție:

După natura acțiunii lor, se pot manifesta sub următoarele forme:

- a) factori de risc mecanic;
- b) factori de risc termic;
- c) factori de risc electric;
- d) factori de risc chimic;
- e) factori de risc biologic;
- f) factori de risc cancerigeni și mutageni;
- g) factori de risc de sub/suprasolicitare a executantului.

A 4. Factori de risc caracteristici **mediului de muncă**.

Mediul de muncă poate prezenta **factori de risc sub formă de depășiri ale nivelului sau intensității funcționale a parametrilor** specifici normali, precum și de apariții ale unor condiții de muncă inadecvate (noxe):

- a) factori de risc chimic;
- b) factori de risc biologic;
- c) factori de risc cancerigeni și mutageni;
- d) factori de risc proprii microclimatului (umiditate, temperatură, ventilație);
- e) factori de risc fizic – zgomot; vibrații; iluminat, ultrasunete;
- f) factori de risc psiho-sociali.

B. În funcție de **natura factorului de risc** pot fi:

1. factori de risc **obiectivi**, care nu depind de factorul uman și sunt proprii numai mijloacelor de muncă și mediului de muncă;
2. factori de risc **subiectivi**, dependenți de factorul uman, proprii executantului și sarcinii de muncă.

C. În funcție de intensitatea factorilor de risc pot fi:

1. Factori de risc **principali**, prin a căror suprimare se elimină în mod cert posibilitatea producerii vătămării organismului;
2. Factori de risc **secundari**, care favorizează efectele acțiunii factorilor principali, și a căror eliminare nu constituie o garanție a evitării accidentării sau îmbolnăvirii.

Fiecare angajator are obligația să realizeze evaluarea riscurilor pentru fiecare loc de muncă

EVALUAREA presupune:

- **identificarea pericolelor** pentru securitatea și sănătatea la locul de muncă;
- **evaluarea riscurilor** de accidentare, rănire sau îmbolnăvire;
- **întocmirea planului de prevenire si protecție cu măsuri.**

Aveți dreptul:

- ✓ să cunoașteți risurile care pot apărea la locul vostru de muncă și cele pe care le presupune munca pe care o desfășurați.
- ✓ să fiți consultați cu privire la evaluarea riscurilor.

Exemple de pericole la locul de muncă, care sunt în mod sistematic subevaluate de lucrătorii tineri:

Tipul activității	Exemple de pericole
Curățare	Substanțe chimice toxice din produsele de curățare Obiecte ascuțite din reziduuri Pericol de alunecare și de cădere
Catering Restaurante	Pardoseli alunecoase Suprafețe fierbinți ale echipamentelor de gătit
Fast food	Obiecte ascuțite
Magazine Vânzări	Violență fizică și abuz verbal din partea clienților Ridicare de greutăți Poziție ortostatică îndelungată

Exemple de pericole la locul de muncă, care sunt în mod sistematic subevaluate de lucrătorii tineri:

Tipul activității	Exemple de pericole
Îngrijirea sănătății	Sânge contaminat și fluide generate de organism Ridicare de greutăți și poziții incomode Violență fizică și abuz verbal Pericol de alunecare și cădere
Activitate de birou	Amenajare necorespunzătoare a postului de lucru la calculator Poziție aşezat greșită Stres Hărțuire

Exemple de pericole la locul de muncă, care sunt în mod sistematic subevaluate de lucrătorii tineri:

Tipul activității	Exemple de pericole
Munca în fabrică	Mașini periculoase Ritm înalt de lucru Pericol de alunecare și cădere Pericole la transport, de exemplu, motostivuitoare
Saloane de coafură	Poziții incomode Poziție ortostatică îndelungată Substanțe chimice în produsele de tratare a părului care produc alergii

DE CE ANUME TREBUIE SĂ MĂ FERESC

dear stress,
let's break up.

Stres - poate rezulta din modul de organizare al activității – volum de muncă greu de realizat, responsabilități neclare, presiune prea mare. Stresul poate fi cauzat și de intimidarea din partea șefilor sau a colegilor de muncă.

Violență - dacă veniți în contact cu publicul. Aceasta include violența verbală și agresiunea fizică. În mod evident aceasta nu poate fi considerată ca "parte a activității".

Mediul de muncă - disconfort cauzat de temperaturi ridicate sau scăzute și multe alte probleme serioase cauzate de temperaturi extreme; iluminat deficitar etc.

DE CE TREBUIE SĂ MĂ FERESC!

Alunecări și împiedicări - cauza cea mai frecventă a accidentelor de muncă din cauza supraaglomerării și dezordinii de la locurile de muncă, scurgerilor pe pardoseală, cablurilor poziționate necorespunzător sau pardoselilor deteriorate.

Mașini și echipamente - numeroase accidente sunt cauzate de întreținerea deficitară, de lipsa dispozitivelor de protecție, lipsa de instruire, deficiențe electrice care pot cauza arsuri, incendii sau deces, încercarea de reparare a mașinii fără oprirea și deconectarea acesteia de la alimentarea cu tensiune. Mașinile periculoase se regăsesc nu numai în întreprinderi, dar și în bucătăriile restaurantelor, de exemplu.

Ridicarea de sarcini - care sunt grele și instabile; ridicarea într-o poziție incomodă; sau manipularea manuală, în lipsa asigurării dispozitivelor de ridicat.

Munca repetitivă, cu ritm de lucru înalt, în special în poziții incomode și cu perioade insuficiente de odihnă - pot determina dureri, suferințe și vătămări ale mușchilor și articulațiilor (tulburări musculo-scheletale).

Exemplele includ activități de asamblare din fabrici, activități de marcăre și plăți din supermarket sau utilizarea tastaturii sau mouseului computerelor.

Zgomot - nivelurile ridicate de zgomot pot cauza deficiențe auditive, deși este posibil să nu fiți conștienți de această deoarece se produc în timp. Deficiențele auditive pot să nu fie remediate niciodată. Alte pericole fizice includ vibrațiile și radiațiile.

Nivelul de zgomot se măsoară în decibeli (dB).

Atunci când nivelul de zgomot trebuie să exprime subiectivitatea auzului uman el se exprimă în decibeli A, dB(A).

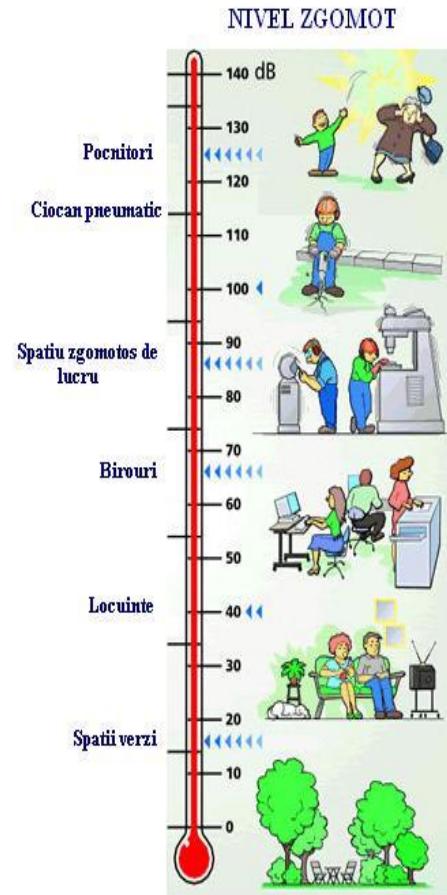
Exemplele de niveluri tipice ale sunetului :

O clasă de elevi: 74 dB(A)

Traficul rutier greu: 85 dB(A)

Ciocanul pneumatic: 100 dB(A)

Decolare unui avion cu reacție la 100 metri distanță: 130 dB(A)

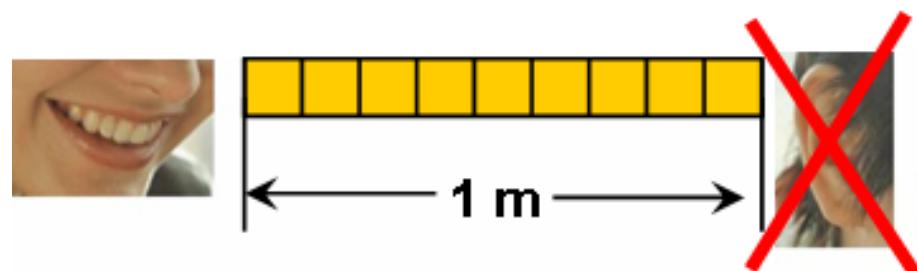
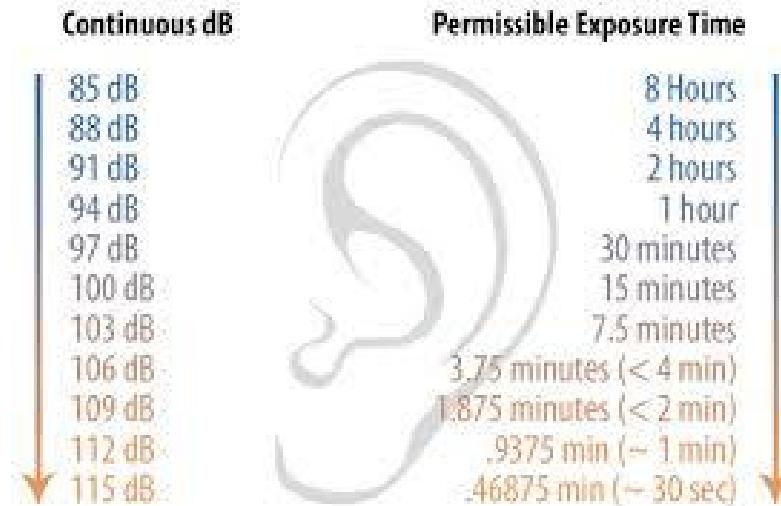

LIMITA DE EXPUNERE

De la 85 dB în sus, zgomotul poate cauza afectarea permanentă a auzului!

Indicator de bază:

dacă există probleme de înțelegere a vorbirii la o distanță de 1 m, trebuie să se facă evaluarea riscurilor.

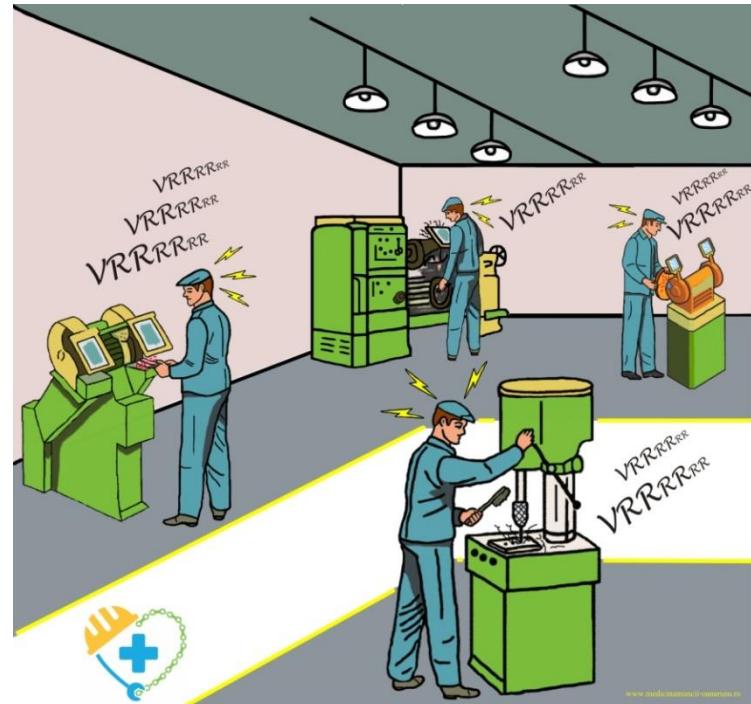
Vibrații

Vibrațiile sunt efectele asupra corpului uman cauzate de contactul direct cu echipamente care produc oscilații mecanice sau socuri.

Mărimea de bază pentru descrierea vibrației este accelerația, exprimată în m/s^2 .

Din punctul de vedere al securitatii si sanatatii in munca se iau in considerare efectele a două tipuri de vibrații:

- a. Vibrații transmise întregului corp
- b. Vibrații transmise sistemului mână-braț

a. Vibrații transmise întregului corp

Mod de transmitere:

- prin scaun sau platformă
- produse de vehicule vibrante la locul de muncă, de ex. camioane, buldozere, mașini de nivelat etc

Efecte:

- *Pot provoca lombargii și traumatisme ale spitelui, umerilor și gâtului*

b. Vibrații transmise sistemului mâna-brăt:

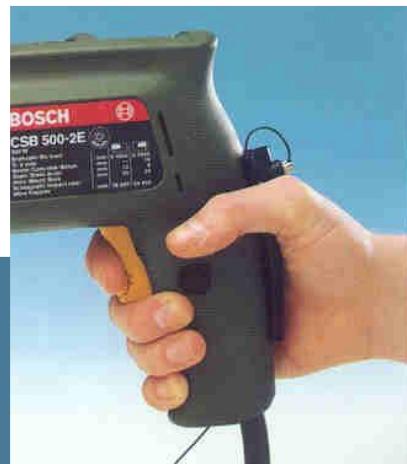
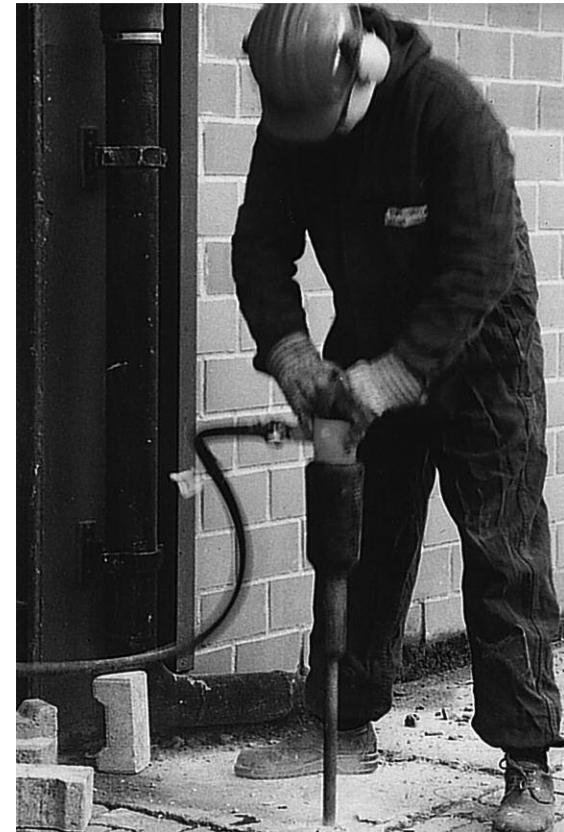
sunt provocate de vibrațiile transmise mâinilor și brațelor prin palme și degete;

Transmise prin:

- utilizarea aparatelor de rectificat, cutere, ferăstraie circulare și panglică, topoare, mașini de găurit etc.

Afectiuni:

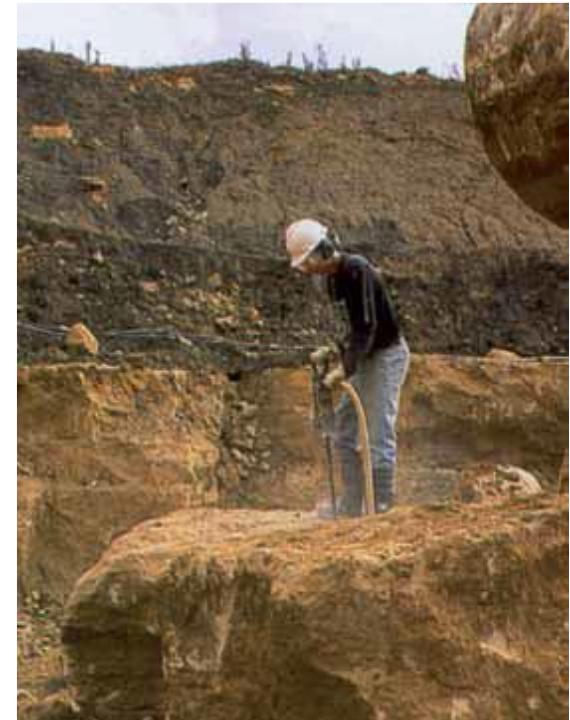
- **vasculare:** degete albe sau moarte, fenomenul Raynaud de origine profesională, degete cu insuficiență sangvină provocată de vibrații
- **afectiuni neurologice**
- **sindromul de tunel carpien**
- **afectiuni musculo-scheletice**

Unde sunt prezente vibrațiile?

Există o multitudine de sectoare profesionale unde lucrătorii sunt expoși zilnic la vibrații pe o perioadă lungă de timp:

- Producerea de unelte
- Sudură
- Construirea de rețele de țevi și drumuri
- Cariere de piatră etc.

Substanțe chimice - în special fluidele utilizate pentru curățare, vopselele, produsele de coafat și pulberile. Substanțele care se găsesc la locul de muncă pot cauza măncărimi de piele, alergii, astm bronșic permanent, cancer sau malformații la naștere. Acestea afectează ficatul, sistemul nervos și săngele.

Agentul chimic periculos este orice substanță sau preparat care, din cauza:

- proprietăților fizico-chimice, chimice sau toxicologice (ex. cianura)
- a modului de folosire (ex. abur, gheață, bazin)
- a prezenței acestora la locul de muncă (ex. asfixiere cu argon)

rezintă risc pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor.

UNDE SE GĂSESC

AGENȚII CHIMICI SUNT ÎN APROAPE ORICE LOC DE MUNCĂ:

- **fabrici**
- **magazine**
- **mine**
- **ferme**
- **construcții**
- **Laboratoare**
- **saloane de coafură**
- **birouri**
- **unități sanitare**
- **curățătorii**
- **școli etc.**

Agenții chimici periculoși se pot găsi sub formă:

- solidă (pulberi, granule, fulgi, solzi etc);
- lichidă (solvenți organici, acizi, baze etc);
- gaze sau vapori (clor, monoxid de carbon, vapori de solvenți).

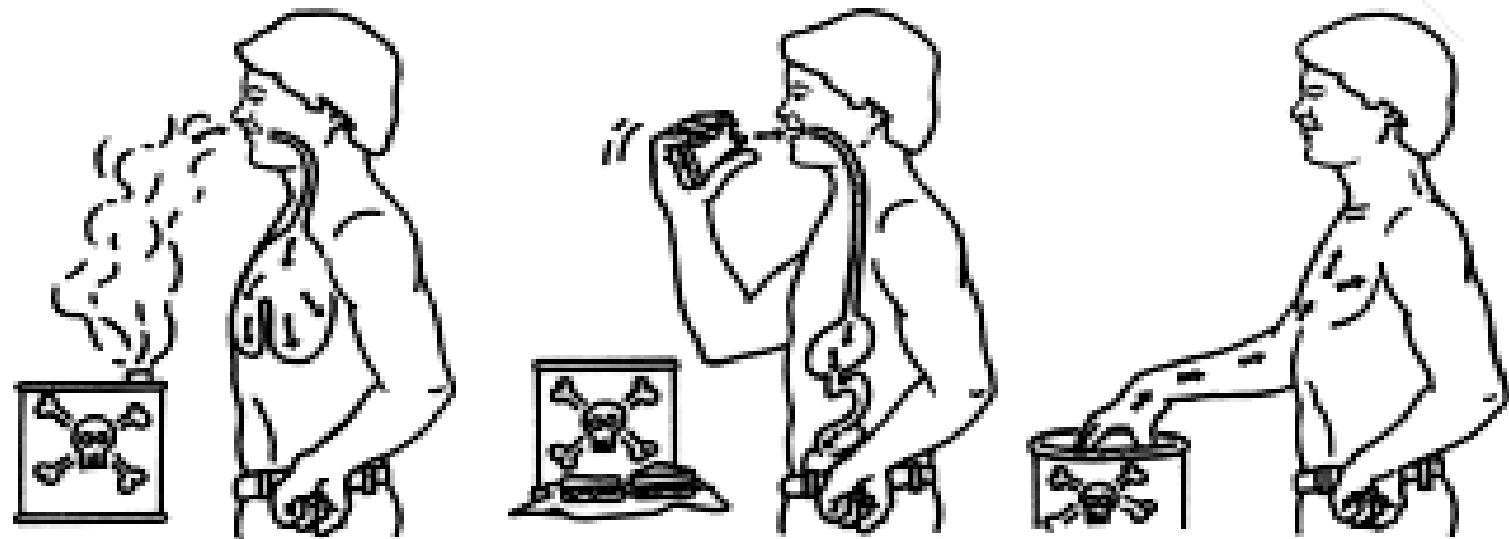
Agenții chimici pot fi substanțe și/sau preparate:

- folosite la locul de muncă (ex. adezivi, vopsele, agenți de curățire etc.);
- generate în procesul de muncă (ex. fum de sudură);
- care se formează în mod natural (ex. praf).

CĂI DE PĂTRUNDERE ÎN ORGANISM

1. Inhalarea
2. Ingestia accidentală
3. Contactul cutanat

EFECTE

- intoxicații
- iritații
- leziuni
- arsuri chimice
- incendii
- explozii
- mutații genetice
- cancer
- alergii

acizi

alcalii

Efecte

Piele uscată și tare:

- semn de solicitare a pielii și de protecție ineficientă
- punct ideal de penetrare a substanțelor alergene

Eczeme ale pielii, inflamații:

- pete roșii
- umflare
- decojirea pielii

Etichete vechi și noi

Sistemul anterior

Sistemul actual

PICTOGRAME - SEMNIFICAȚIE

Pictogramă	Ce înseamnă?	Ce trebuie făcut?	Unde se utilizează?
 Exploziv	Explosiv instabil. Pericol de explozie în masă.	Mențineți distanță, purtați îmbrăcăminte de protecție. A se păstra departe de surse de căldură, scânteie, flăcări sau suprafete încinse. Fumatul interzis.	Focuri de artificii, Muniție.
 Inflamabil	Gaz, aerosol, lichid și vapori foarte inflamabili sau extrem de inflamabili.	Nu încălziți și nu pulverizați deasupra unei flăcări deschise. Nu utilizați unelte care produc scânteie. Păstrați recipientul închis etanș.	Petrol lampant, benzină, Dizolvant pentru lacul de unghii, Dezinfectant pentru mâini, Adeziv.
 Oxidant	Poate provoca (sau agrava) un incendiu sau o explozie.	A nu se încălzi. Purtați îmbrăcăminte de protecție. În cazul contactului cu îmbrăcăminte și pielea, clătiți cu apă.	Înălbitor, oxigen.

Pictogramă	Ce înseamnă?	Ce trebuie făcut?	Unde se utilizează?
 Gaz sub presiune	Pericol de explozie în caz de încălzire, poate cauza arsuri sau leziuni.	A se proteja de lumina solară. Purtați mănuși de protecție, îmbrăcăminte de protecție, echipament de protecție a ochilor și a feței.	Recipiente sau butelii cu gaz.
 Coroziv	Poate coroda metale, poate provoca arsuri grave ale pielii și leziuni ale ochilor.	Păstrați numai în recipientul original. Purtați mănuși de protecție, îmbrăcăminte de protecție, echipament de protecție a ochilor și a feței.	Produse pentru curățarea instalațiilor sanitare, acizi, baze, amoniac, produs pentru curățarea grătarelor.
 Toxicitate acută	Nociv sau mortal în caz de înghițire, inhalare sau în contact cu pielea.	Manevrați cu prudență. A nu se mâncă, bea sau fuma în timpul utilizării. Utilizați echipament de protecție. Evitați contactul cu pielea și ochii. A se depozita sub cheie.	Insecticide, rezerve cu nicotină pentru țigări electronice.

Pictogramă	Ce înseamnă?	Ce trebuie făcut?	Unde se utilizează?
 Pericol grav pentru sănătate	Poate dăuna fertilității sau fătului, poate provoca cancer, alergii sau simptome de astm, leziuni ale organelor.	Citiți măsurile de securitate înainte de utilizare. Evitați să inspirați praful sau fumul. A se depozita sub cheie. Sunați la un centru de informare toxicologică sau la un medic în caz de simptome respiratorii.	Terebentină, benzină, petrol lampant.
 Pericol pentru sănătate/ Periculos pentru stratul de ozon	Poate provoca o reacție alergică a pielii sau o iritare gravă a ochilor. nociv în caz de înghițire sau inhalare. Nociv pentru mediu.	Evitați contactul cu pielea și ochii. Evitați dispersarea în mediu.	Detergenți, soluții pentru curățarea vasului de toaletă, antigel, lichid pentru curățarea ferestrelor, silicon, adeziv puternic, lac.
 Periculos pentru mediu	Toxic pentru mediul acvatic.	Evitați dispersarea în mediu. Colectați surgerile de produs.	Erbicide, terebentină, benzină, lac.

CUM SE POATE ACȚIONA!

Strângeți informații!

- eticheta;
- fișa cu date de securitate a agentului chimic;
- medicul de medicina muncii;
- alții specialiști în domeniu;
- internet.

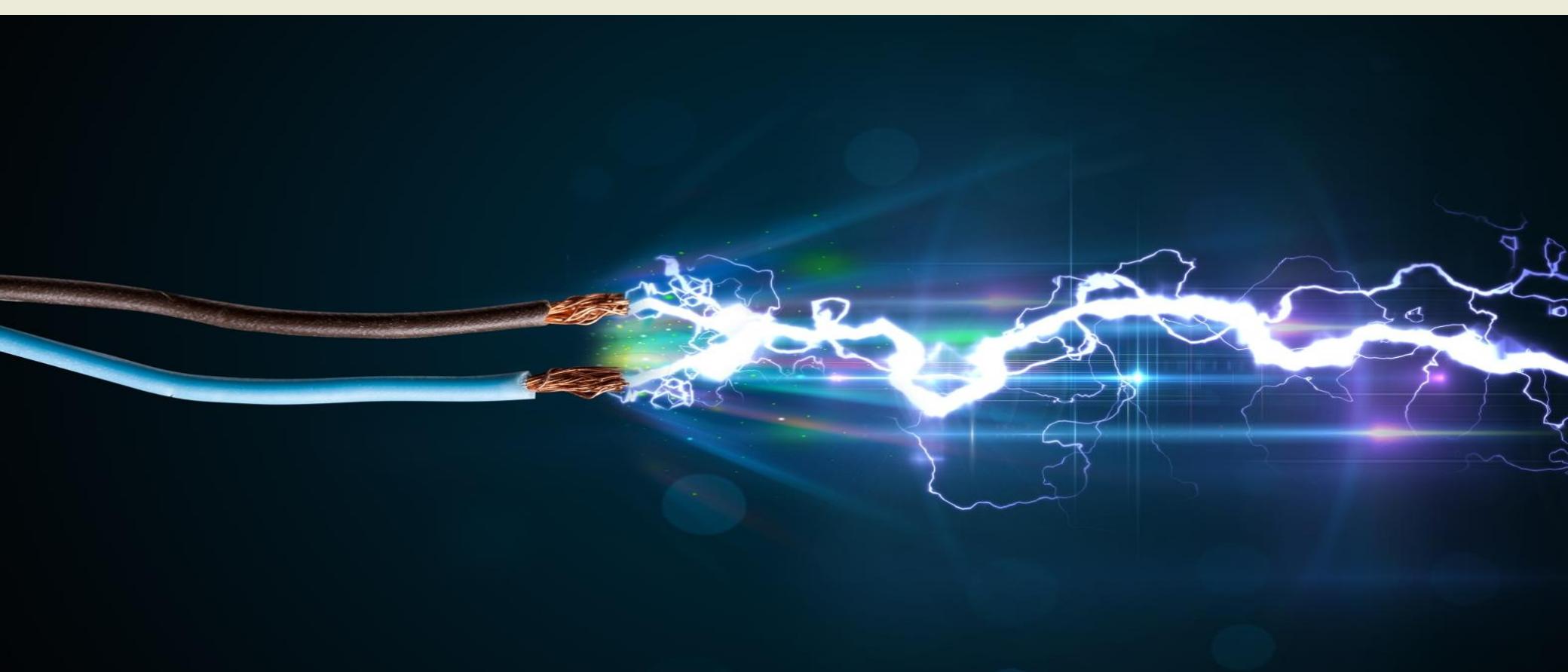
Zece sfaturi despre cum să lucrați în condiții de securitate!

1. Nu realizați nici o sarcină de muncă decât după ce ați fost instruiți în mod corespunzător. Dacă simțiți că ați primit prea multe informații într-un timp scurt, solicitați îndrumătorului vostru să încetinească ritmul și să repete instrucțiunile.
2. Nu părăsiți zona de lucru decât dacă vi s-a spus să faceți astfel. Alte zone pot prezenta pericole specifice pe care nu le cunoașteți cum ar fi linii electrice aeriene de înaltă tensiune, pardoseli alunecoase sau substanțe chimice toxice.
3. Dacă sunteți nesigur cu privire la un anume lucru, întrebați pe cineva mai întâi. Un îndrumător sau un coleg de muncă vă pot ajuta să preveniți producerea unui accident. Nu ezitați să solicitați o instruire suplimentară.

4. Folosiți echipamentul individual de protecție corespunzător sarcinii de muncă respective cum sunt, de exemplu, încălțămintea de protecție, casca sau mănușile.
5. Asigurați-vă că știți când trebuie să purtați costumul de protecție, unde se găsește acesta, cum să îl utilizați și cum să aveți grijă de acesta.
6. Aflați cum trebuie să acționați în situații de urgență, fie că este vorba de o alarmă în caz de incendiu, o cădere de tensiune sau alte situații.
7. Semnalăți imediat îndrumătorului vostru orice accident. De asemenea, raportați accidentele reprezentantului lucrătorilor pe probleme de securitate, dacă acesta există.

8. Nu ignorați semnele timpurii ale unor probleme de sănătate, cum ar fi durerile de cap, alte tipuri de dureri și disconfort, amețeli, mâncărimi ale pielii sau iritații la nivelul ochilor, nasului sau gâtului.
9. Dacă există un medic de medicina muncii, o asistentă sau alt personal care se ocupă de sănătatea profesională, este bine să-l informați.
Iar dacă îl consultați pe medicul vostru de familie, informați-l cu privire la activitatea pe care o efectuați.
10. Urmați sfaturile și instrucțiunile care vi s-au dat – inclusiv pe cele referitoare la pauze, adaptarea poziției scaunului în mod corect, utilizarea echipamentului individual de protecție.

Modul 8: Noțiuni de electrosecuritate

Energia electrică este parte din viața noastră.

În orice loc de muncă există și risc de electrocutare.

HG1146/2006 – echipamente de muncă Anexa 1 pct. 3.3

Electrocutearea poate avea ca urmări:

- arsuri
- şocuri
- afectiuni oculare
- deces

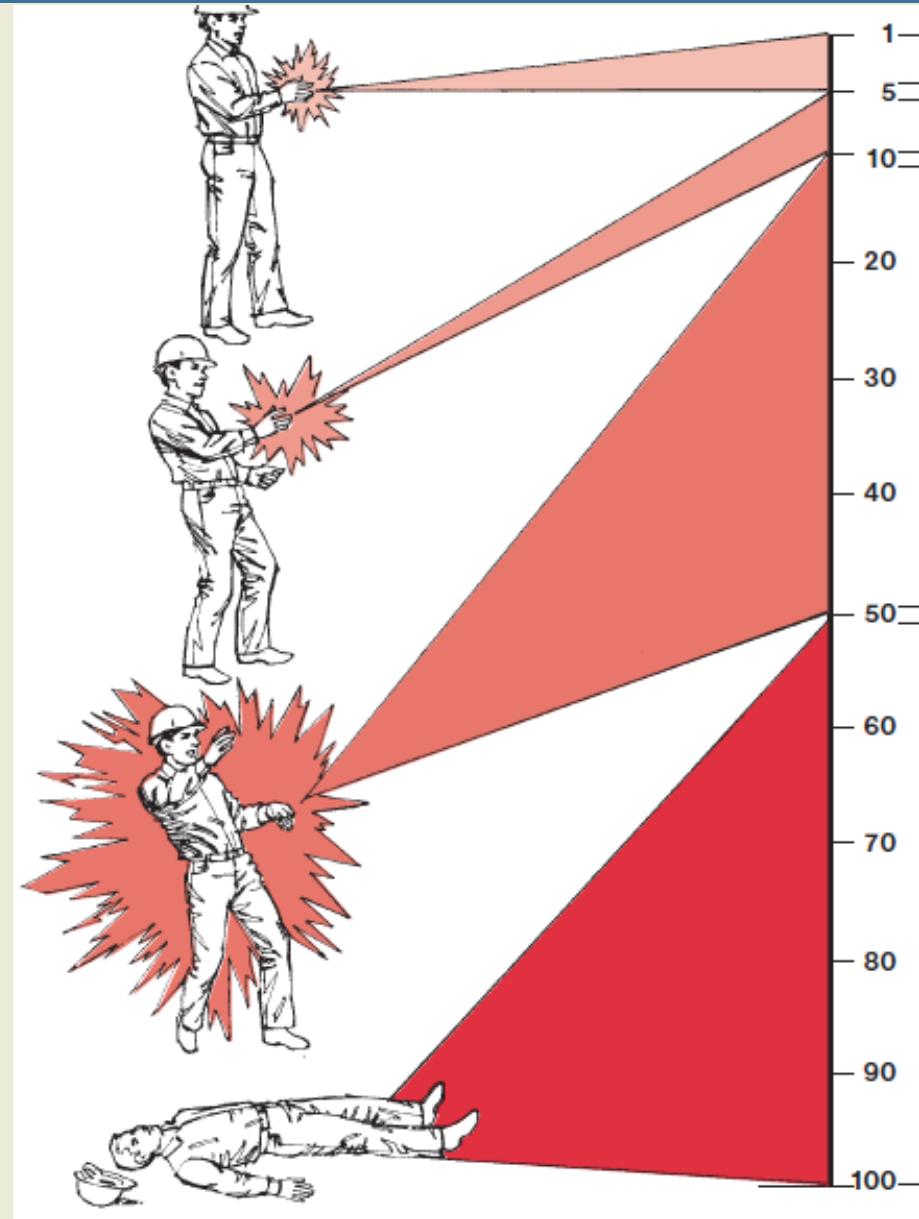
Electricitatea poate răni în multe moduri

-
- (1) Soc electric - sistem nervos - creier, inimă, respirație
- (2) Arsuri de contact
- (3) Șocul electric afectează mușchii și reflexele
- (4) Leziuni interne
- (5) Arcul electric- arsuri externe, ieșire exploziva, șoc termic

Curentul electric (mA)

Nivelul de tolerare al organismului

Nu se simte

Nu se poate desprinde

Creste panica;
respiratia poate deveni
dificila

Probabil fatal

Efectele curentului electric depind de:

- a) intensitatea curentului electric;
- b) frecventa si forma undei curentului;
- c) traseul urmat de curent prin organismul uman;
- d) timpul de trecere a curentului prin organism;
- e) starea fizica a persoanei prin care trece curentul;
- f) conditiile de mediu: umedeala excesiva, temperatura ridicata etc.

Curentul electric poate constitui un factor de risc pentru sănătatea și securitatea lucrătorilor în urmatoarele situații:

1. Prin atingere directă, respectiv prin atingerea de către om, nemijlocit sau prin intermediul unui element conductiv, a partilor aflate sub tensiune ale unei instalatii electrice, care se poate afla intr-una dintre urmatoarele situatii:

- se afla normal sub tensiune;
- este scoasa de sub tensiune, dar a ramas incarcata cu sarcini electrice, care nu au fost descarcate in mod corespunzator dupa deconectare;
- este scoasa de sub tensiune, dar se afla sub o tensiune indusa, pe cale electromagneticica, de alte instalatii, prin omiterea legarii la pamant a elementelor deconectate

2. Prin atingere indirectă, respectiv prin atingerea de către om a unor elemente conductive care, in mod normal, nu sunt sub tensiune, dar care au intrat accidental sub tensiune si sunt traversate de asa-numitii "curenti de defect".

CAUZELE care pot să genereze accidente de muncă de natură electrică:

- Lipsa informatiilor/instruirii privind riscurile de electrocutare
- Intretinerea deficitara a sistemelor de generare si distributie a energiei electrice

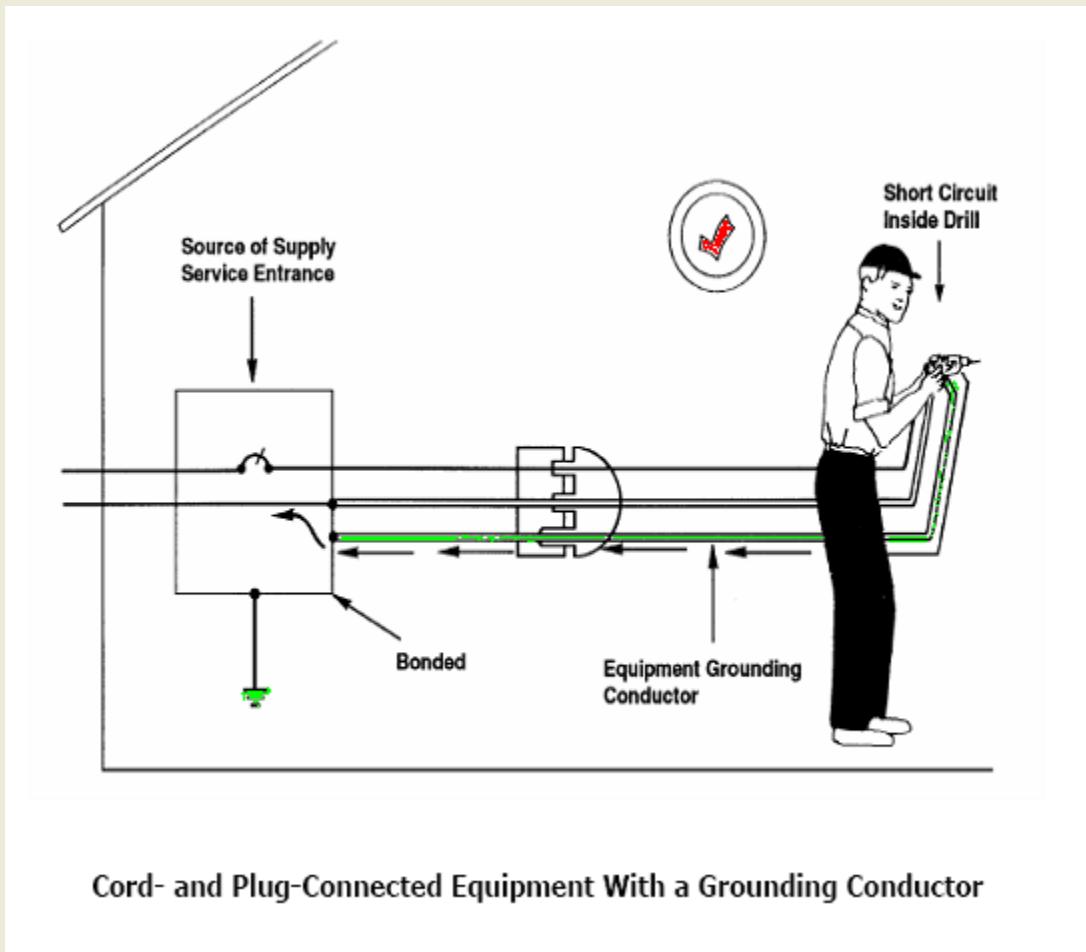

CAUZELE care pot să genereze accidente de muncă de natură electrică:

- Intretinerea deficitara a sistemelor de protectie impotriva electrocutarii
 - (protectia prin legare la nul)
 - (protectia prin legare la pamant)

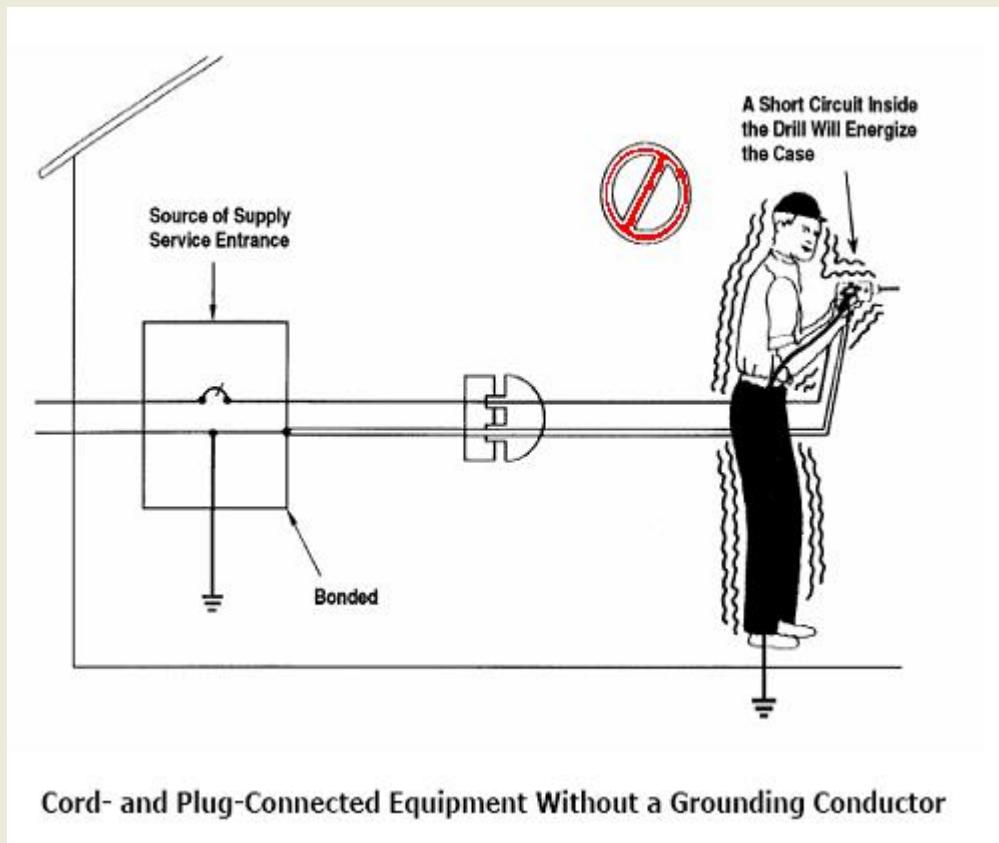
Examinare

împământare

Fără împământare

Această imagine arată pericolul de soc atunci când nu este folosită împământarea.

Dacă are loc o cădere de tensiune, curentul va curge în pământ prin lucrător.

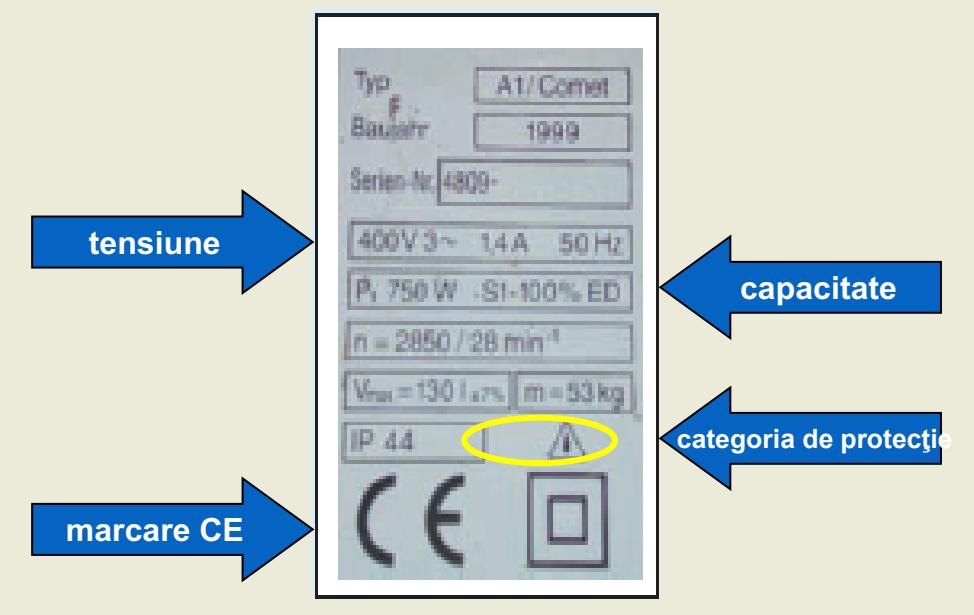
Surse de informare privind caracteristicele electrice

- Manuale de utilizare
- Etichetele cuprinzand caracteristicile echipamentului de munca

Cod de culori

curent (A)	culoare	curent (A)	culoare
2	roz	20	albastru
4	maro	25	galben
6	verde	35	negru
10	roșu	50	alb
16	gri	63	cupru

Culorile de mai sus descriu capacitatea siguranței în Austria , în România ar putea fi un cod de culori diferit!

Tăblă de identificare

- Instructiuni de lucru si de securitate si sanatate in munca

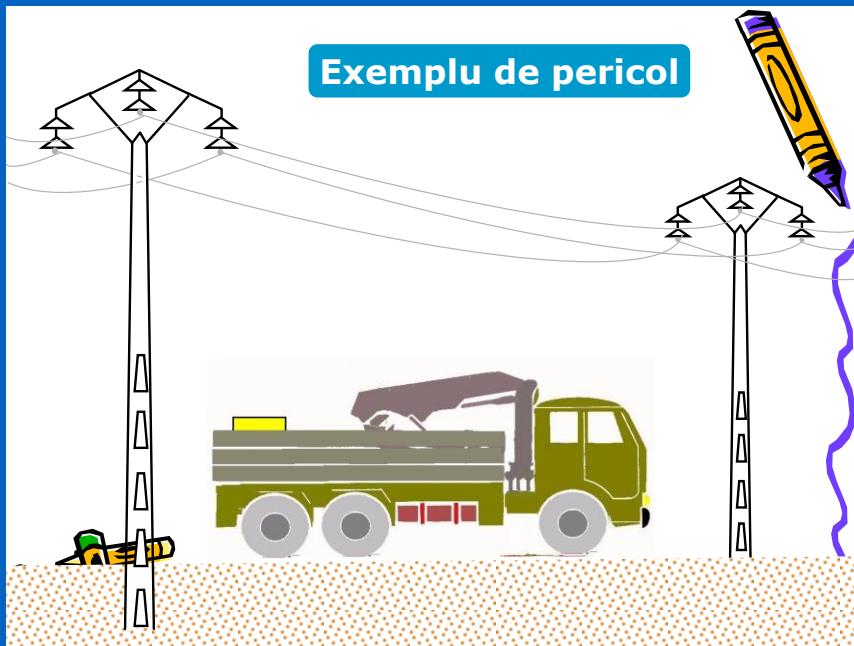
Echipamentul electric

Echipamentul electric trebuie să fie:

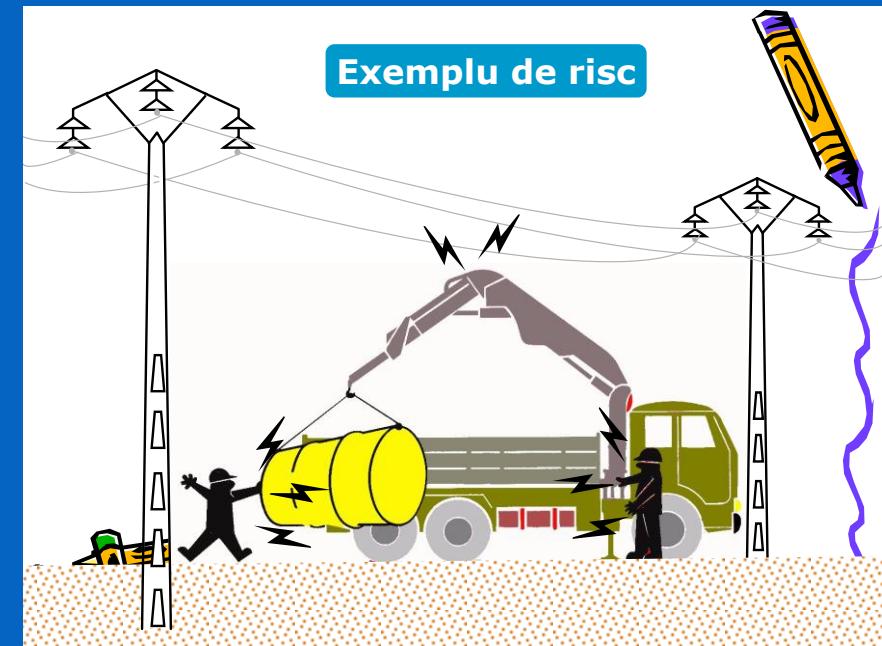
- **în conformitate cu standardele (marcaj CE)**
- **adevarat pentru conditiile de instalare (Ex)**
- **izolat corespunzator**
- **fie verificat de un electrician calificat**

Masuri de electrosecuritate

Exemplu de pericol

Exemplu de risc

- aria de lucru a macaralelor
- manipularea obiectelor lungi
- platformele de lucru
- locul de parcare al utilajelor

TREBUIE păstrată distanța
de siguranță/ vecinătate față
de instalațiile electrice în
exploatare

Masuri de electrosecuritate

Distanța până la firele electrice aeriene

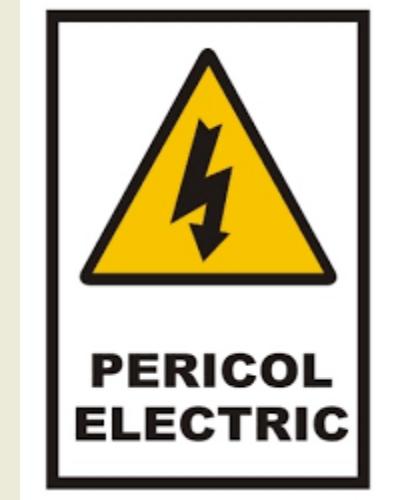
Tensiune kV	Distanță m
Până la 1	0,5
Între 1 și 30	1,5
Între 30 și 110	2,00
Între 110 și 220	3,00
Între 220 și 380	4,00

Semnalizare

Înaintea lucrărilor de întreținere, deconectați întrerupătorul, încuați și semnalizați panoul.

Întreținerea se face doar de către persoane calificate (electricieni).

Măsuri de electrosecuritate

1. Izolarea contactelor electrice

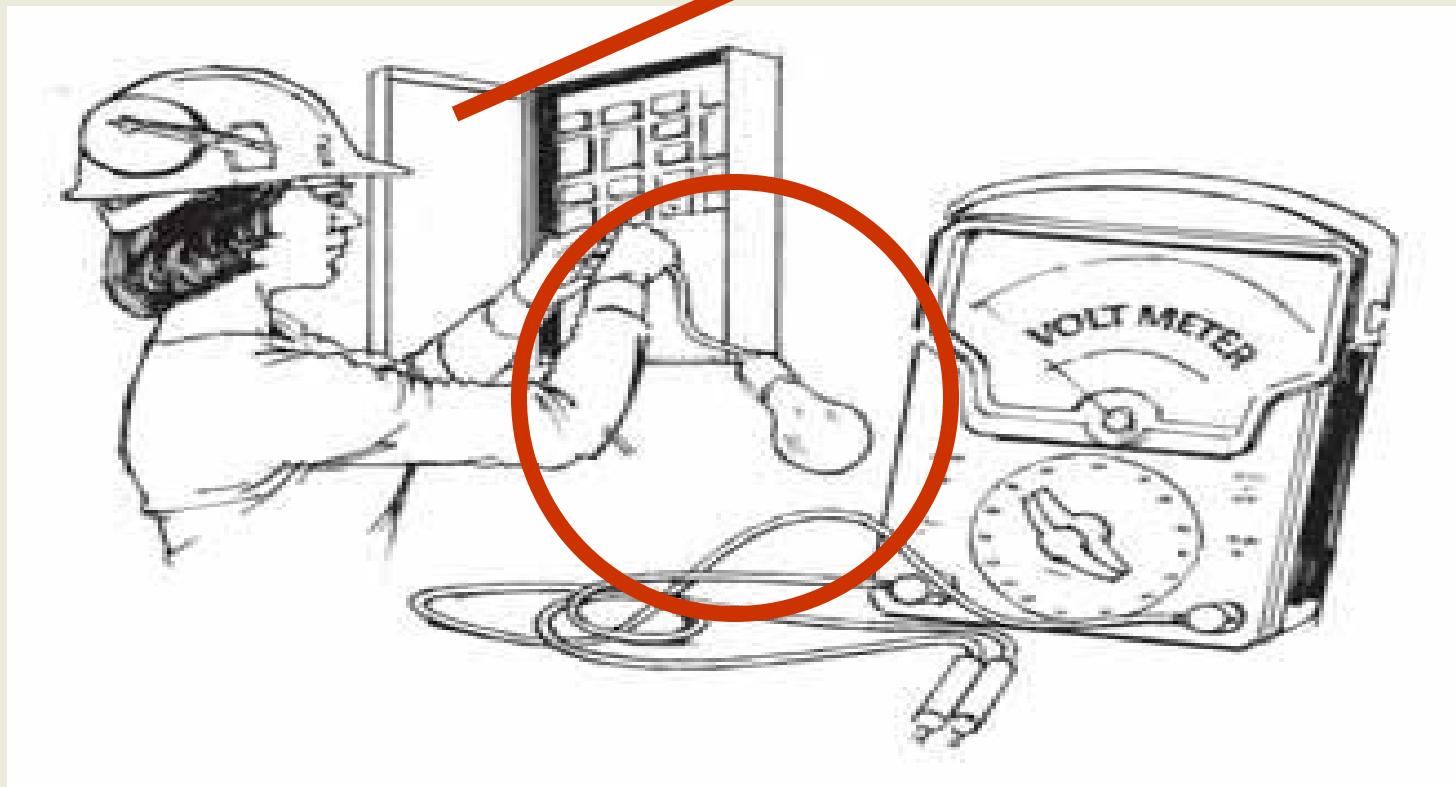

Aveți grijă la standarde !

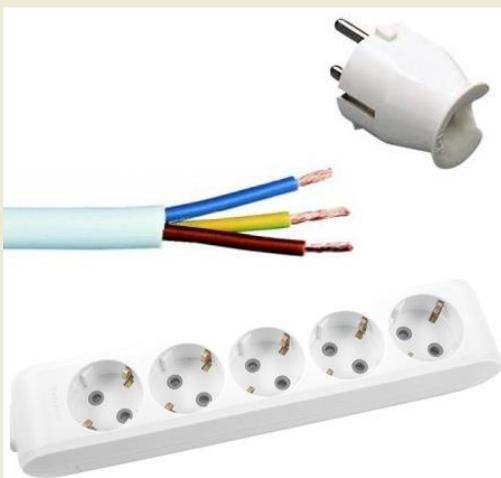

Masuri de electrosecuritate

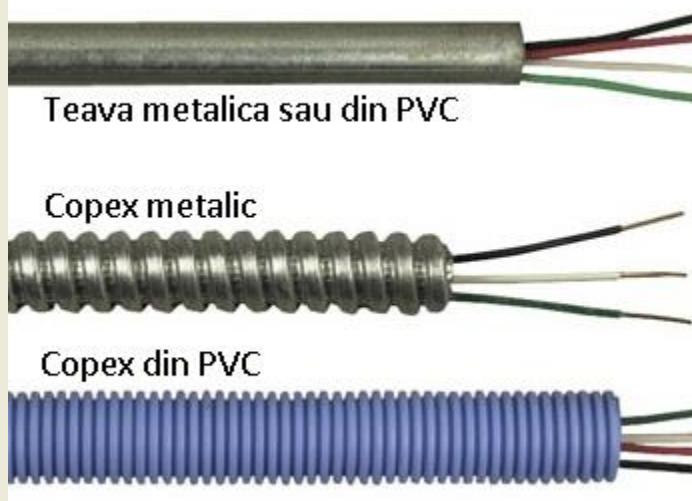
2. NU se folosi/se vor face improvizații

3. Nu introduceti cablurile direct în priză. Utilizati un stecher pentru conectarea la sursa de curent.

4. Protecția cablurilor plasate pe căile de circulație

5. Verificarea echipamentelor de munca electrice

Verificați ștecherul înainte de a utiliza un echipament electric.
Nu utilizați un echipament electric care are ștecher spart.
Înlocuiți ștecherul cât mai repede posibil!

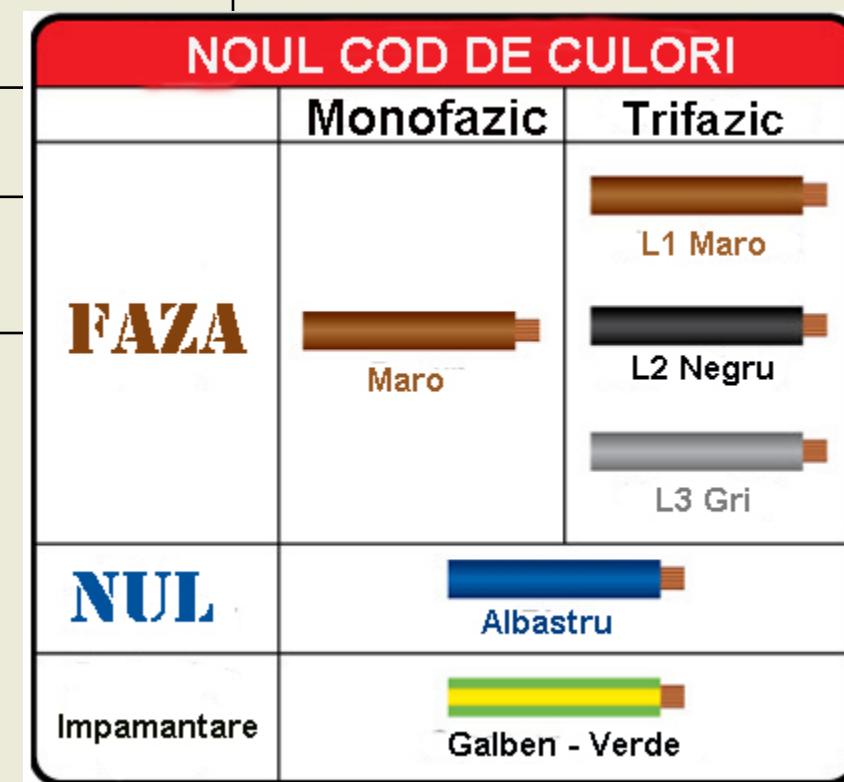

Atunci când se montează un ștecher pe un cablu, în primul rând se îndepartează izolația exterioară și izolațiile clablurilor interioare pe o lungime potrivită.
Nu fixați firele interioare fără să îndepărtați izolația.

Fixati ferm firele conform:

Marcaj pe ștecher	Culoarea izolației firelor	
	Sistem nou	Sistem vechi
L (de linie)	Maro	Roșu
N (nul)	Albastru	Negru
E	Galben/verde	Verde

Verificarea echipamentelor de munca electrice

Fixati ferm cablul la stecher folosind placuta de prindere a stecherului. Fixati placuta de prindere pe izolatia esteroara a cablului, nu pe firele interioare

6. NU depăşiţi capacitatea echipamentului de distribuţie a energiei electrice

Nu încărcați excesiv priza.

Ştecherul trebuie să se potrivească cu puterea echipamentului.

Fenomene care apar la încărcarea excesivă:

- încalzirea ştecherului,
- miros de ars
- carbonizarea,
- decolorarea,
- deformarea

7. Când observați astfel de situații, opriți curentul și apelați la persoane specializate și autorizate.

Ştecherul trebuie să se potriveasca cu puterea echipamentului.

Puterea maxima permisa a echipamentului în funcție de tipul de ștecher este:

Tipuri de ștechere	Simplu	Schuko
Intensitatea curentului (Ampere A)	5	15
Puterea maximă a echipamentului conectat (Watt, W)	1.000	3.000

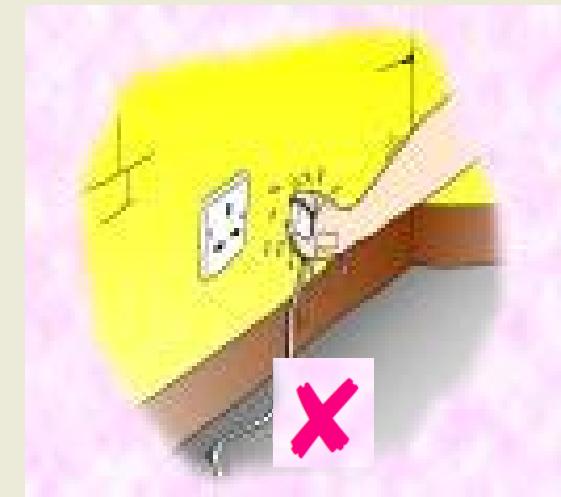
8. Utilizarea corecta a echipamentelor electrice

- a) Scoateți ștecherul din priza trăgând de ștecher, nu de cablu;
- b) Nu îndepărtați niciodată un ștecher defect fară să întrerupeți curentul.
- c) Un ștecher trebuie să se potrivească cu priza sau cu adaptorul de conectare.

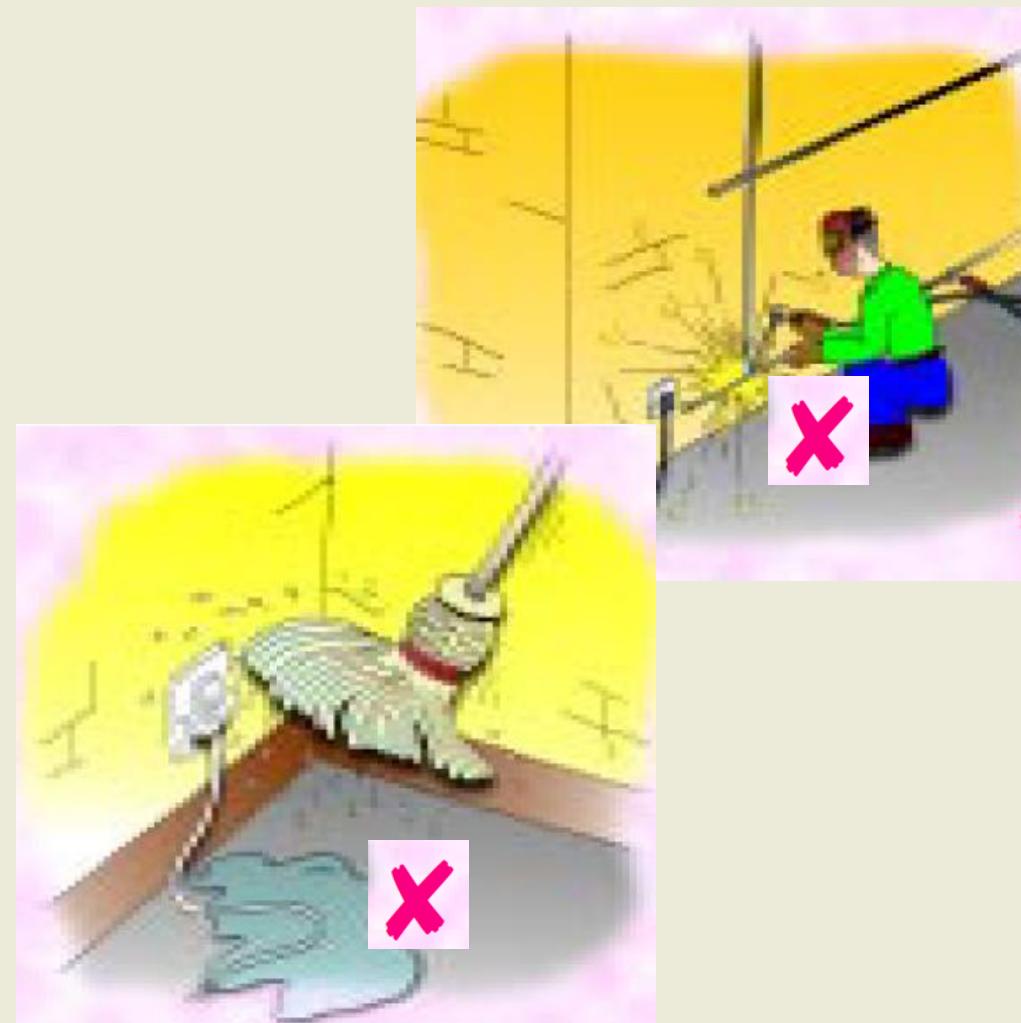
8. Utilizarea corecta a echipamentelor electrice

- d) Nu modificați ștecherul sau priza pentru a le face să se potriveasca și nu introduceți forțat în priză dacă sunt de tipuri diferite.
- e) Introduceti și scoateti stecherul din priza numai cu mainile uscate!
- f) Stecherele trebuie întotdeauna menținute curate, fără praf, ulei, grasime sau alte murdarie

8. Utilizarea corecta a echipamentelor electrice

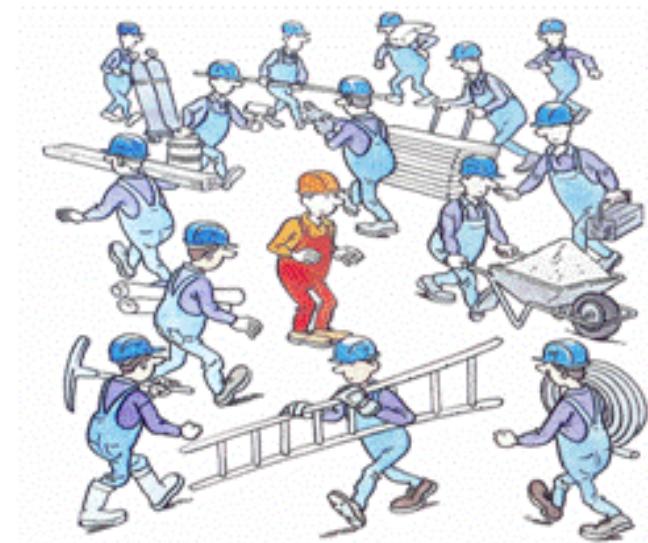
- g) Stecherele trebuie sa fie ferite de flacara deschisa sau de surse de caldura
- h) Evitati picurarea si stropirea cu apa sau alte lichide pe stecher

ACCIDENTE DE MUNCĂ

- 1. Statistici**
- 2. Definiție**
- 3. Cele mai frecvente cauze**
- 4. Cele mai expuse meserii**
- 5. Cum trebuie să actionați**
- 6. Exemple - exercițiu**

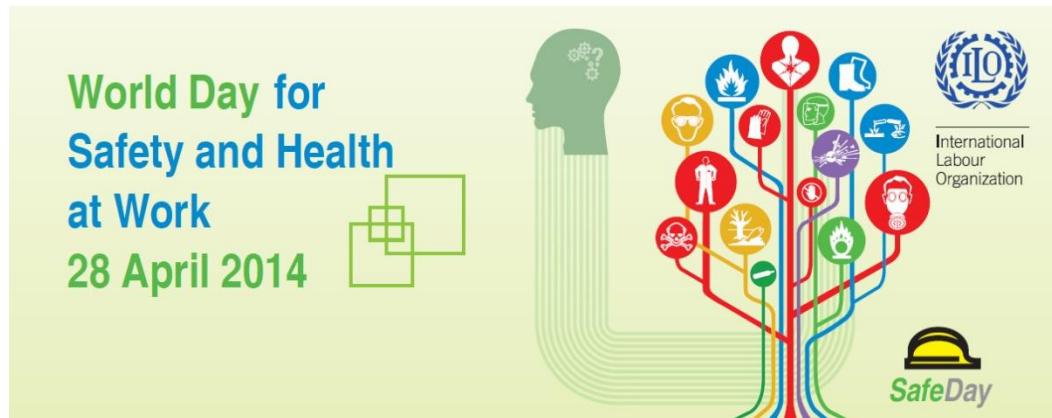
1. Statistici

Organizația Internațională a Muncii

OIM - 2,2 mil decese / an

UE - 120.000 decese / an

SUA - 103.000 decese / an

28 aprilie - Ziua internațională a victimelor accidentelor de muncă.

Inspecția Muncii gestionează baza de date a accidentațiilor în muncă din România, unde se înregistrează anual ~ 5.000 de accidentați în muncă, din care ~ 1% sunt decese.

Statistici România

- ▶ Accidente ~ 4.000 acc. / an din care ~ 1% mortale
(Inspecția Muncii)
- ▶ Boli profesionale ~ 1.000 cazuri noi / an
(Institutul National de Sănătate Publică Buc.)

2. DEFINIȚIE:

Accident de muncă - vătămarea violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă:

- incapacitate temporară de muncă \geq de 3 zile (ITM),
- invaliditate (INV)
- deces (D).

- **Vătămarea violentă** - lezarea integrității anatomicice, conducând la anularea sau diminuarea uneia sau a mai multor funcții fiziologice a organismului uman.
- **Intoxicație acută profesională** - stare patologică apărută brusc, ca urmare a expunerii organismului la noxe existente la locul de muncă.
- **Incapacitate temporară de muncă** - pierderea capacitatii de muncă, ca urmare a tulburării unei stări funcționale, pentru o perioadă de timp, după care accidentatul își recapătă capacitatea funcțională normală.
- **Invaliditate** - pierdere parțială sau totală a capacitatii de muncă, confirmată prin decizie de încadrare într-un grad de invaliditate, emisă de organele medicale în drept.
- **Deces** - pierderea definitivă a capacitatii funcționale a corpului uman, respectiv pierderea vieții.

Sunt considerate deasemeni accidente de muncă următoarele situații particulare :

- ▶ Accidentul suferit de persoane aflate în vizită în întreprindere și/sau unitate, cu permisiunea angajatorului.
- ▶ Accidentul suferit de persoanele care îndeplinesc sarcini de stat sau de interes public, inclusiv în cadrul unor activități culturale, sportive, în țară sau în afara granițelor țării, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor sarcini.
- ▶ Accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru salvarea de vieți omenești.
- ▶ Accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru prevenirea ori înlăturarea unui pericol care amenință avutul public și privat.

- ▶ Accidentul cauzat de activități care nu au legătură cu procesul muncii, dacă se produce la sediul persoanei juridice sau la adresa persoanei fizice, în calitate de angajator, ori în alt loc de muncă organizat de acestia, în timpul programului de muncă, și nu se datorează culpei exclusive a accidentatului.
- ▶ Accidentul de traseu, dacă deplasarea s-a făcut în timpul și pe traseul normal de la domiciliul lucrătorului la locul de muncă organizat de angajator și invers.
- ▶ Accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la locul de muncă sau de la un loc de muncă la altul, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă.

- ▶ Accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la care este încadrată victima, ori de la orice alt loc de muncă organizat de acestea, la o altă persoană juridică sau fizică, pentru îndeplinirea sarcinilor de muncă, pe durata normală de deplasare.
- ▶ Accidentul suferit de o persoană aflată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, ca urmare a unei agresiuni.
- ▶ Accidentul suferit înainte sau după încetarea lucrului, dacă victimă preluă sau predă uneltele de lucru, locul de muncă, utilajul ori materialele, dacă schimba îmbrăcământea personală, echipamentul individual de protecție sau orice alt echipament pus la dispoziție de angajator, dacă se află în baie ori în spălător sau dacă se deplasează de la locul de muncă la ieșirea din între-prindere sau unitate și invers.

- ▶ Accidentul suferit în timpul pauzelor regulamentare, dacă acesta a avut loc în locuri organizate de angajator, precum și în timpul și pe traseul normal spre și de la aceste locuri.
- ▶ Accidentul suferit de lucrători ai angajatorilor români sau de persoane fizice române, delegați pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu în afara granițelor țării, pe durata și traseul prevăzute în documentul de deplasare.
- ▶ Accidentul suferit de personalul român care efectuează lucrări și servicii pe teritoriul altor țări, în baza unor contracte, convenții sau în alte condiții prevăzute de lege, încheiate de persoane juridice române cu parteneri străini, în timpul și din cauza îndeplinirii îndatoririlor de serviciu.

- ▶ Accidentul suferit de cei care urmează cursuri de calificare, recalificare sau perfecți-onare a pregăririi profesiona-le, în timpul și din cauza efectuării activităților aferente stagiului de practică.
- ▶ Accidentul determinat de fenomene sau calamitați naturale, cum ar fi furtună, viscol, cutremur, inundație, alunecări de teren, trăsnet (electrocute), dacă victimă se află în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu.
- ▶ Disparația unei persoane, în condițiile unui accident de muncă și în împrejurări care îndreptățesc presupunerea decesului acesteia.

- ▶ **Accident de muncă de circulație** - accident survenit în timpul circulației pe drumurile publice sau generat de traficul rutier, dacă persoana vătămată se afla în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu.

- ▶ **Accident în afara muncii** - accident care nu se poate încadra în prevederile definiției (inclusiv cazurile particulare) sau care se produce din vina exclusivă a lucrătorului.

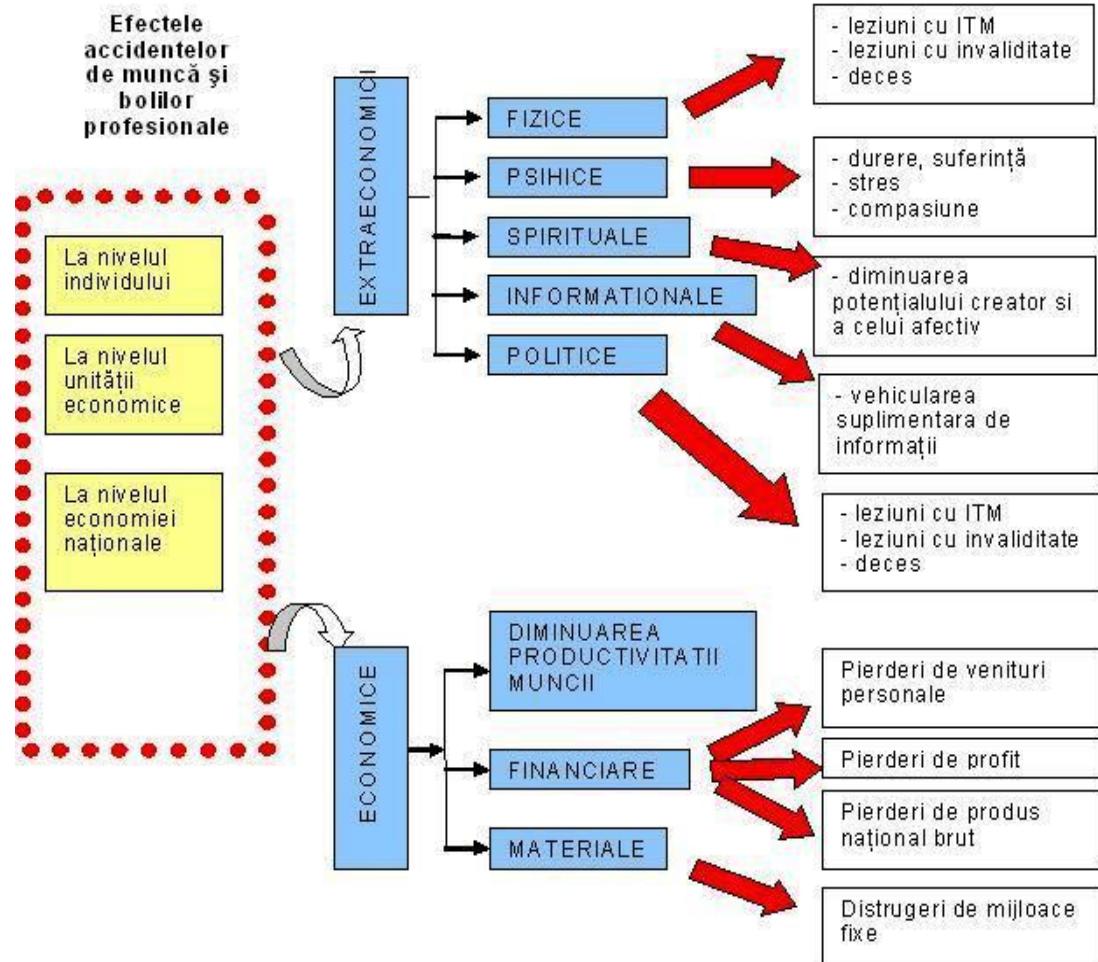
Alte definiții conform legii

- **Accidente colective**, când sunt accidentate cel puțin 3 persoane în același timp și din aceeași cauză (C).
- **Accident ușor** = eveniment care a antrenat incapacitate de muncă cu o durată < de 3 zile calendaristice;
- **Incident periculos** = “aproape accident” = lucrătorul a scăpat de data asta, dar ar fi fost posibil să aibă urmări și/sau a cauzat ori ar fi fost posibil să producă pagube materiale.

Exemple: *explozia, incendiul, avaria, accident tehnic, emisii majore de noxe.*

3. Cele mai frecvente cauze ale accidentelor de muncă

- ▶ Efectuarea necorespunzătoare a operațiilor de muncă;
- ▶ Căderea de la aceeași înălțime;
- ▶ Căderea de la înălțime;
- ▶ Neefectuare unor operații indispensabile securității muncii;

4. Cele mai expuse sectoare de activitate

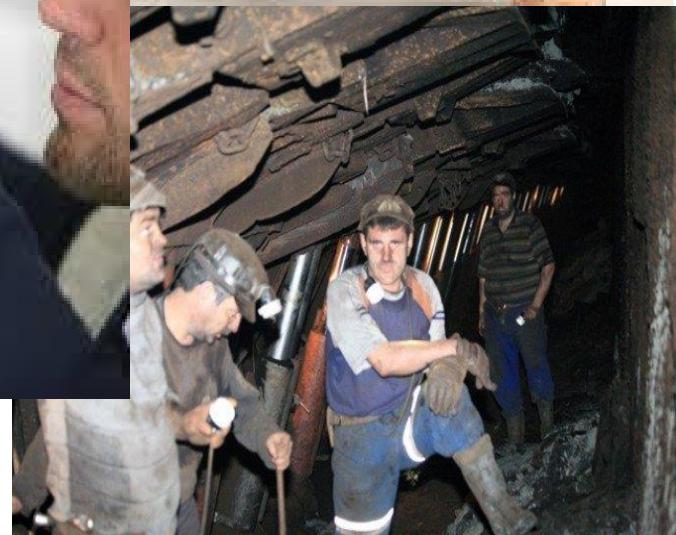

- ▶ Extracția cărbunelui;
- ▶ Construcțiile (locul 1 la decese)
- ▶ Metalurgia
- ▶ Transporturile (locul 2 la decese)
- ▶ Silvicultura (locul 3 la decese)

Cele mai expuse meserii

- ▶ Lăcătuș mecanic;
- ▶ Miner de subteran;
- ▶ Șofer de camion;
- ▶ Muncitor la demolări;
- ▶ Electrician;
- ▶ Sudor electric;
- ▶ Șofer de camionete;

5. Cum trebuie să ACȚIONAȚI?

- ▶ **Comunicați imediat angajatorului și/sau lucrătorilor desemnați:**
 - orice situație de muncă pe care o considerați un pericol;
 - incidentele și accidentele.
- ▶ **Cooperați cu angajatorul și/sau cu lucrătorii desemnați la realizarea oricărora măsuri;**
- ▶ **Insușiti-vă și respectați măsurile de securitate și sănătate în muncă.**

6. Exercițiu

Este sau nu accident de muncă accidentul suferit de?

	DA	NU
elevii care merg în vizită în întreprinderea ALFA	X	
un lucrător care s-a accidentat la serbarea pomului de iarnă organizată de întreprinderea sa	X	
o persoană care a sărit să salveze un copil dintr-un incendiu	X	
un beneficiar care a venit într-o fabrică să achiziționeze butelii de oxigen	X	
un lucrător băut „bine” se împiedică în drum spre serviciu		X
un elev care după practica profesională în drum spre casă s-a oprit la biliard		X
un şomer în timpul reconversiei profesionale	X	

Este sau nu accident de muncă accidentul suferit de?

	DA	NU
un lucrător în timpul pauzei de masă în drum spre cantină	X	
un profesor care vizitează părinții unui elev pentru a discuta cu ei despre situația școlară	X	
un lucrător care la predarea schimbului s-a jucat cu colegul său stropindu-se amândoi cu apă fierbinte și aer comprimat		X
un lucrător căruia i-a început spatele, brusc, în timp ce împreștea pietriș cu lopata	X	
lucrătorii intoxicați cu CO emanat de o sobă din atelier	X	

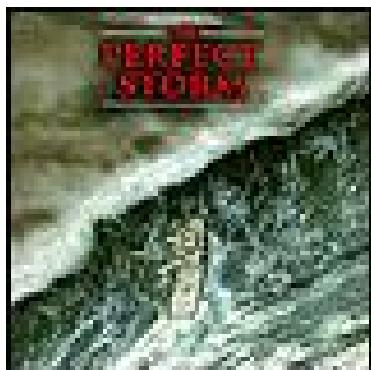
Este sau nu accident de muncă accidentul suferit de?

	DA	NU
elevii care-și petrec timpul liber într-o discotecă		X
toboșarul de la Voltaj care a căzut de pe scenă în concert său de la Satu Mare	X	
lucrătoarea de la casa de schimb valutar agresată de un hoț și care a avut concediu medical de 2 zile		X
un ministru în vizita diplomatică în Cehia	X	
reporterii de la Antena 1 la explozia de la Mihailesti	X	

Valențele culturale ale SSM - exemple

Filme artistice

Navigatorii (2001)

Navigatorii, regizat de Ken Loach, este o poveste dramatică despre efectele privatizării și consecințele acesteia asupra securității sistemului de căi ferate.

Furtuna Perfectă (2000)

În octombrie 1991, vasul de pescuit Andrea Gail părăsește Gloucester, Massachusetts și se îndreaptă spre zonele de pescuit din Atlanticul de Nord, ignorând avertisamentele de furtună. Ce ar trebui să facă ? Să se întoarcă acasă și să înfrunte furtuna secolului sau să aștepte și să piardă toată încărcătură de pește?

Alegeti siguranta!!!!

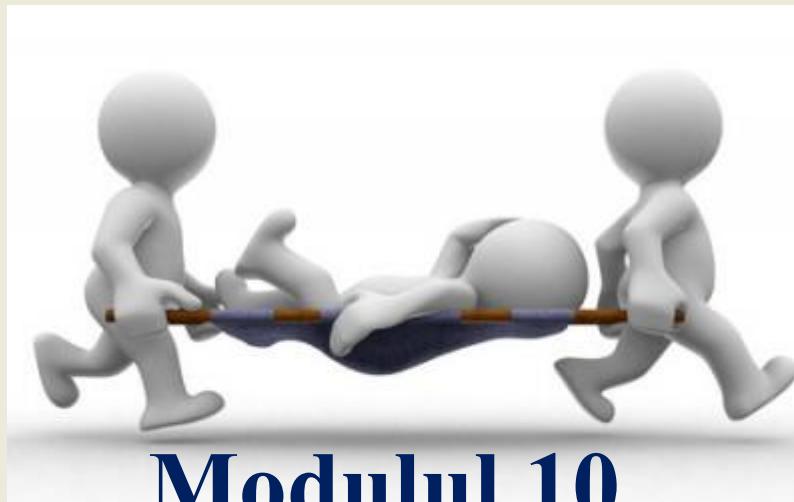
Spuneti stop accidentelor de munca si bolilor profesionale

Respectati legea si regulile impuse de aceasta

CAUZELE ACCIDENTELOR DE MUNCĂ

Modulul 10

CLASIFICAREA CAUZELOR CARE PRODUC ACCIDENTELE DE MUNCĂ

1. Cauze în legătură cu utilajele și cu produsele:

- material inadaptat ca scop al utilizării;
- material uzat, întrebuințat necorespunzător;
- material utilizat în condiții neprevăzute;
- produse periculoase;
- produse radioactive;
- utilizarea electricității.
- etc.

CLASIFICAREA CAUZELOR CARE PRODUC ACCIDENTELE DE MUNCĂ

2. Cauze în legătură cu mediul de muncă:

- muncă la înaltime (în construcții, domeniu public, reparații, aprovizonare etc.);
- muncă la adâncime (în fose, în tranșee, sănături, gropi);
- zgomot/vibrații (scule, motoare, platforme, vibratoare, etc.);
- ambianță (cald, frig, intemperii);
- iluminat puternic sau insuficient;
- atmosferă poluată de praf sau gaze.

CLASIFICAREA CAUZELOR CARE PRODUC ACCIDENTELE DE MUNCĂ

3. Cauze în legătură cu organizarea muncii:

- programul de lucru (schimb de noapte, ore suplimentare);
- ritmul de lucru, urgențe;
- salariu în acord;
- comunicare dificilă;

CLASIFICAREA CAUZELOR CARE PRODUC ACCIDENTELE DE MUNCĂ

4. Cauze în legătură cu individul:

- oboseală datorată unei solicitări psihice sau mentale;
- îmbătrânire sau boală;
- navetă de durată la serviciu;
- griji extraprofesionale, familiale;
- supraapreciere.

CELE MAI FRECVENTE CAUZE:

- a) Efectuarea necorespunzătoare a operațiilor de muncă**
- b) Căderea de la aceeași înălțime**
- c) Căderea de la înălțime**
- d) Neefectuarea unor operații indispensabile securității muncii**

CAUZELE PRINCIPALE, ALTE CAUZE

Se stabilesc bazate pe:

- declarațiile martorilor și ale accidentatului (când este posibil)
- pe determinări , măsurători și expertize

CELE MAI EXPUSE DOMENII DE ACTIVITATE

- extracția și prepararea cărbunelui (mineritul)**
- construcții (locul 1 la decese)**

Sectiunea Școală Profesională

VALENȚELE CULTURALE ALE SECURITĂȚII ȘI SĂNĂTĂȚII ÎN MUNCĂ

CELE MAI EXPUSE DOMENII DE ACTIVITATE

- industria metalurgică**
- transporturi
(locul 2 la decese)**

CELE MAI EXPUSE DOMENII DE ACTIVITATE

- silvicultură (locul 3 la decese)

EXEMPLE DE CELE MAI EXPUSE MESERII

- **Lacatuș mecanic**
- **Miner de subteran**

EXEMPLE DE CELE MAI EXPUSE MESERII

- **Șofer de autocamion**
- **Muncitor la demolări**

EXEMPLE DE CELE MAI EXPUSE MESERII

- Electrician
- Sudor electric

CUM NE PROTEJĂM

- Utilizați corect mașinile, aparatura, uneltele, substanțele periculoase, echipamentele de transport și alte mijloace de producție
- Utilizați corect echipamentul individual de protecție acordat

CUM NE PROTEJĂM

- Comunicați imediat angajatorului orice situație de muncă pe care o considerați un pericol, incidentele și accidentele,
- Cooperați cu angajatorul,
- Însușiți-vă și respectați măsurile de securitate și sănătate în muncă.

CUM NE PROTEJĂM

NU:

- scoate-ți din funcțiune dispozitivele de securitate ale echipamentelor sau clădirilor,
- modificați dispozitivele de securitate ale echipamentelor sau clădirilor,
- schimbați dispozitivele de securitate ale echipamentelor sau clădirilor,
- înlăturați dispozitivele de securitate ale echipamentelor sau clădirilor.

